Rapportage aanpak georganiseerde ondermijnende criminaliteit 2015

OPENBAAR MINISTERIE

POLITIE

Status:	definitief
Datum:	8 juli 2016

Inhoud

Inleiding	*3*
Leeswijzer	*4*
1. Aanpak	*5*
2. Het beeld in cijfers	*9*
3. Trends	*17*
4. Ondermijning in beeld	*21*

Inleiding

In deze rapportage maken het College van procureurs-generaal en de Korpsleiding van de Nationale Politie inzichtelijk op welke manier de georganiseerde ondermijnende criminaliteit in 2015 is aangepakt en welke resultaten dat heeft opgeleverd. Daarbij wordt de doelstelling uit de Veiligheidsagenda beschouwd als onderdeel van de bredere inspanningen bij de aanpak van georganiseerde ondermijnende criminaliteit.

Waardering van inspanningen en resultaten
OM en politie zijn trots op de in 2015 gepleegde inspanningen en geboekte resultaten, zowel strafrechtelijk als in het kader van integrale of andere aanpakken. De doelstelling uit de Veiligheidsagenda is ruim gehaald. Dit laat onverlet dat de ondermijnende criminaliteit door (kwalitatief) beperkte opsporings- en vervolgingscapaciteit nog onvoldoende effectief kan worden bestreden. Dit heeft te maken met de complexe en hardnekkige aard ervan: in toenemende mate is sprake van geweld, verwevenheid, internationalisering, gebruik van afsschermingsstrategiën en digitatisering. Er is nog altijd sprake van een handhavingstekort; niet alle ondermijnende criminaliteit is in beeld en van de bekende criminele samenwerkingsverbanden kan maar een deel (op de meest effectieve wijze) worden aangepakt. Gestreefd wordt naar een combinatie van korte interventies met een langdurige projectmatige en integrale aanpak. Die laatste komt niet zelden in de knel door onderzoeken naar moord, doodslag en calamiteiten die geen uitstel kunnen lijden, zoals bijvoorbeeld het onderzoek naar de ramp met de MH17. Dat betekent dat andere onderzoeken niet kunnen worden gestart, of door vertraging of tijdelijk stil leggen een lange doorlooptijd kennen. Dat is een belangrijke kanttekening, ook bij het cijfermatige beeld dat in hoofdstuk 2 wordt gepresenteerd.
De aanpak van ondermijnende criminaliteit vergt, kortom, een duurzame investering en lange adem.

Leeswijzer

Hoofdstuk 1 geeft een breed en algemeen beeld van de aanpak van georganiseerde en ondermijnende criminaliteit en alles wat daarbij komt kijken.
Hoofdstuk 2 is cijfermatig van aard en o.a. gericht op de doelstelling in de Veiligheidsagenda 2015-2018. Naast het resultaat op de doelstelling in de Veiligheidsagenda, wordt in dit hoofdstuk ook het totaal aantal onderzoeken naar georganiseerde ondermijnende criminaliteit in beeld gebracht. Verder worden cijfers gepresenteerd over vervolgingsresultaten: vrijheidsstraffen, taakstraffen, ontneming van wederrechtelijk verkregen vermogen en geldboetes.
Hoofdstuk 3 en 4 geven concreet beeld en geluid bij de aard van de criminaliteit, de uitdagingen die dat met zich meebrengt en de aanpak ervan. In hoofdstuk 3 wordt een aantal in opsporingsonderzoeken gesignaleerde trends beschreven. Hoofdstuk 4 bevat acht verhalen van strafrechtelijke onderzoeken en projecten, die zijn opgetekend door een binnen het OM werkzame journaliste. De verhalen laten zien welke gezichten de georganiseerde ondermijnende criminaliteit heeft, welke middelen OM en politie inzetten bij het onderzoeken daarvan, tegen welke obstakels ze daarbij aanlopen en welke andere wegen dan strafrechtelijke ze daarbij bewandelen.

1. Aanpak

Dit hoofdstuk beschrijft wat wordt verstaan onder georganiseerde ondermijnende criminaliteit en op welke manieren OM en Politie die bestrijden, ook in samenwerking met andere partners.

1.1 Georganiseerde en ondermijnende criminaliteit

Voor het georganiseerde karakter van de ondermijnende criminaliteit wordt in deze rapportage het begrip crimineel samenwerkingsverband (csv) gehanteerd. Daarbij past echter de kanttekening dat uit opsporingsonderzoeken blijkt dat het doorgaans niet gaat om vaste organisatiestructuren, maar veeleer om fluïde netwerken van individuen die al naar gelang de behoefte samenwerkingsrelaties aangaan. De term csv is hier dan ook bedoeld als containerbegrip voor al deze criminele samenwerkingsvormen.
Georganiseerde misdaad, terrorisme en financieel-economische criminaliteit (ondermijnende criminaliteit genoemd) vormen een serieuze bedreiging voor de samenleving. Criminele samenwerkingsverbanden houden zich bezig met ernstige delicten als de productie en handel van drugs (cocaïne, heroïne, synthetische drugs, hennep), mensenhandel en mensensmokkel, terrorisme, witwassen, corruptie, fraude en milieucriminaliteit. Ondermijnende criminaliteit betreft veelal stelselmatig gepleegde criminaliteit. Waar daders vaak landelijk en/of internationaal opereren, heeft ondermijnende criminaliteit tegelijkertijd op lokaal niveau veel uitingsvormen en verbindingen. Ondermijnende criminaliteit is of lijkt vaak onzichtbaar, maar kan zich ook manifesteren in de publieke ruimte door intimidatie, geweld, overlast, negatieve effecten voor de volksgezondheid en schade aan het milieu.
Bij ondermijnende criminaliteit gaat het om het verzwakken of misbruiken van de structuur van onze maatschappij, leidend tot een aantasting van haar sociaal-culturele, economische, politieke, technologische en ecologische fundamenten en/of van het stelsel dat haar beschermt. De georganiseerde misdaad gebruikt dienstverleners om illegale markten te verweven met legale markten, illegale opbrengsten worden ‘legaal’ geïnvesteerd, en er worden gevaarlijke, subordinerende en economische machtsposities bereikt. De georganiseerde misdaad schaadt direct de economie, soms de infrastructuur en/of de volksgezondheid. De zichtbaarheid van de ‘kennelijk onaantastbare’ georganiseerde misdaad leidt tot: internationale verzwakking van de integriteit en het imago van ons land, daling van het vertrouwen van de burger in de rechtsstaat (als beschermer) en normvervaging in de samenleving.

1.2 Aanpak algemeen

De aard, ernst en omvang van ondermijnende criminaliteit en de ontwrichtende gevolgen ervan vragen om een krachtige bestrijding door overheid, burger en bedrijfsleven. Die bestrijding vindt bij voorkeur en steeds vaker integraal plaats en binnen zo’n integrale aanpak zetten het OM en de Politie het strafrecht situationeel in, dat wil zeggen afgestemd op het maatschappelijk probleem in kwestie én de positie die de betrokken netwerkpartners innemen. Deze interactieve rolopvatting kan ook betekenen dat de rol van het OM en die van de Politie gaande het proces van interveniëren kan veranderen, bijvoorbeeld van

agenderen naar aanjagen, maar ook loslaten wanneer er sprake is van een effectieve aanpak door anderen. Afpakken maakt integraal onderdeel uit van de aanpak, door middel van strafrecht of anderszins bijv. door de Belastingdienst. Zo mogelijk faciliteert het OM andere vormen van afpakken en afsluiten van criminele geldstromen.
De bestrijding van ondermijning vindt plaats op twee niveaus: regionaal onder gezag van de betrokken hoofdofficier of landelijk en internationaal onder gezag van de hoofdofficier van het Landelijk Parket of het Functioneel Parket. De opsporing van deze zaken vindt plaats door de regionale eenheden en de landelijke eenheid van de nationale politie, de bijzondere opsporingsdiensten en de KMar.

1.3 Aanpak Zuid Nederland

Zorgen over de aard, ernst en omvang van de georganiseerde criminaliteit op het gebied van hennepteelt en de productie van synthetische drugs in Zuid-Nederland hebben geleid tot een steviger aanpak. Daarvoor is er vanuit de politie 125fte recherchecapaciteit gericht ingezet op deze problematiek: vanuit de eenheden Limburg, Oost-Brabant en Zeeland West-Brant elk 25fte en vanuit de Landelijke Eenheid 50fte. Ook heeft het OM met extra gelden officieren van justitie, parketsecretarissen, een beleidsmedewerker en administratieve ondersteuning vrijgemaakt voor een gezamenlijk ondermijningsteam van Landelijk Parket, Functioneel Parket en de drie zuidelijke arrondissementsparketten. Politie en OM hebben binnen de reeds ingezette strategie van één gezamenlijke overheid en dus samen met andere partners, waaronder de Taskforce Brabant-Zeeland, de Regionale Informatie en Expertise Centra (RIEC's) en gemeenten vooral gewerkt aan een tactiek van korte slimme interventies in criminele netwerken. Deze zogeheten 'Intensivering Zuid' heeft sinds de start in oktober 2014 tot en met december 2015 geleid tot 586 interventies: aanhoudingen, doorzoekingen, ontmantelde plantages en laboratoria, in beslag genomen geld en goederen. Hiermee zijn 54 criminele samenwerkingsverbanden aangepakt.
In een apart jaarbericht, dat half juni aan de Tweede Kamer is gestuurd, wordt nader ingegaan op het eerste jaar van de intensivering van de aanpak van ondermijning in Zuid-Nederland in.

1.4 Meer dan cijfers kunnen laten zien

De inzet van OM en opsporingsdiensten in de aanpak van georganiseerde criminaliteit en andere vormen van ondermijning omvat veel meer dan de cijfers in hoofdstuk 2 kunnen laten zien. Vaak gaat het om zeer complexe opsporingsonderzoeken met een groot aantal verdachten, getuigen en slachtoffers. Veelal is sprake van langdurige inzet van bijzondere opsporingsmiddelen en is gespecialiseerde expertise nodig (inzet van Defensie, civiel juristen, accountants e.d.). Ook vergen dergelijke onderzoeken een dubbele bezetting van officieren van justitie. Regelmatig wordt gestuit op verschoningsrechtproblematiek met langdurige beslagprocedures. Meerdere zaken hebben een internationale dimensie, waarbij onderzoek door middel van rechtshulpverzoeken in diverse landen plaatsvindt.

Net als de politie kent het OM ook steeds meer een 'brandweerfunctie'. Deze omvat een verscheidenheid aan taken, werkzaamheden en onderzoeken die van tevoren niet kunnen

worden ingeschat of gepland. Het gaat bijvoorbeeld om niet-projectmatige onderzoeken die, bij het niet oppakken daarvan, dreiging opleveren voor de Nederlandse samenleving. De werkzaamheden hoeven niet per se gericht te zijn op een strafrechtelijke vervolging, maar kunnen ook gericht zijn op het puur wegnemen van een dreiging.
Dat kan gaan om een terreurdreiging waarbij op voorhand diverse scenario's en voorstelbare dilemma's worden uitgewerkt, het inzetten van getuigenbeschermingstrajecten, het onderscheppen van drugstransporten, het voorkomen van liquidaties, maar ook om inkomende rechtshulpverzoeken. Zo komen er met grote regelmaat rechtshulpverzoeken binnen vanuit de VS naar aanleiding van omvangrijke aanvallen op infrastructuren van banken en overheidsdiensten, waarbij Nederlandse servers zijn gebruikt. Dat leidt tot het uitvoeren van diverse vorderingen (gegevensaanvragen, in beslag nemen of het maken van een kopie van de server, het aansluiten van taps etc.). Deze handelingen dienen vaak op zeer korte termijn plaats te vinden, omdat anders het risico bestaat dat de gegevens niet meer beschikbaar zijn. De brandweerfunctie vraagt om een 24/7 paraatheid.

1.5 Integrale aanpak
De integraliteit komt langzamerhand steeds beter van de grond. OM en Politie nemen er actief aan deel , in samenwerking met het lokaal bestuur, de belastingdienst, andere overheden en private partijen. Op basis van ondermijningsbeelden, en signaaldossiers over criminele subjecten en samenwerkingsverbanden wordt een gezamenlijke casusaanpak bepaald. Niet bij alle ondermijningscasussen is de inzet van het strafrecht onderdeel van de gekozen aanpak. Soms wordt afdoende effect behaald door bestuurlijke en/of fiscale interventies, zoals het afpakken van crimineel vermogen, zonder dat vervolging nodig is. Soms stelt strafrechtelijk onderzoek andere partners in staat te interveniëren. Door middel van publiciteitsactiviteiten wordt gewerkt aan vergroting van de bewustwording en weerbaarheid van burgers, bijvoorbeeld met betrekking tot de risico's van hennepteelt.
De aanpak blijft veel inzet van OM en politie vergen; ook bij trajecten waar een bestuurlijke of fiscale component overheerst, dient de nodige tijd en aandacht voor afstemming te zijn. Verder moet geconstateerd worden dat zowel intern als naar de ketenpartners veel geïnvesteerd moet worden om de focus op het afpakken van crimineel vermogen scherp te houden.

De aanpak van Outlaw Motorcycle Gangs (OMG's) is een goed voorbeeld van integrale aanpak. Gemeenten, de Belastingdienst, het OM en de politie werken er in RIEC-verband nauw bij samen. Op basis van een integrale en multidisciplinaire aanpak zijn in 2015 clubhuizen gesloten, is de komst van een clubhuis voorkomen en is tegen een clubhuis een procedure gestart. Onderdeel van de integrale multidisciplinaire aanpak is de persoonsgerichte aanpak. Op basis hiervan zijn OMG-leden, betrokken bij verschillende incidenten, integraal bekeken.

Over de resultaten van de integrale aanpak in 2015 wordt de minister van Veiligheid en Justitie middels het Jaarverslag RIEC-LIEC geïnformeerd.

1.6 Publiek-private samenwerking

Politie en OM zien en benutten steeds meer kansen voor samenwerking met private partijen. Zo werd in 2015 in een omvangrijke phishing-fraude intensief samengewerkt met de fraude-afdeling van een grote Nederlandse bank. Een ander voorbeeld is het in 2015 voorbereide en begin 2016 getekende convenant ter bestrijding van gewelddadige vermogenscriminaliteit, zoals overvallen op geldtransporten en gelddepots. Naast Politie en OM zijn De Nederlandsche Bank, Koninklijke Joh. Enschedé, G4S Cash Solutions, Geldservice Nederland en SecurCash partij bij dat convenant. Met betrekking tot zorgfraude is een convenant gesloten tussen het Verbond van Verzekeraars, Zorgverzekeraars Nederland, de politie en het OM.

2. Het beeld in cijfers[1]

Dit hoofdstuk bevat het cijfermatig beeld van de strafrechtelijke aanpak van georganiseerde ondermijnende criminaliteit. In paragraaf 2.1 wordt zowel het resultaat op de doelstelling uit de Veiligheidsagenda in beeld gebracht, als het bredere beeld van alle uitgevoerde onderzoeken naar georganiseerde ondermijnende criminaliteit. De paragraaf trapt af met een precieze beschrijving van de doelstelling uit de Veiligheidsagenda. Ook wordt het verschil met de doelstelling in voorgaande jaren toegelicht.
In paragraaf 2.2 zijn cijfers opgenomen over vervolgingsresultaten. Verder wordt nog kort aandacht besteed aan ontneming.

2.1 Onderzoeken: doelstelling Veiligheidsagenda en breder

Doelstelling Veiligheidsagenda
In de Veiligheidsagenda 2015-2018 hebben de minister van Veiligheid en Justitie het OM, regioburgemeesters, en de politie afgesproken dat jaarlijks ten minste 950 criminele samenwerkingsverbanden (csv's) worden aangepakt door middel van strafrechtelijk onderzoek. De doelstelling is heel precies uitgewerkt als het gaat om de onderzoeken die worden meegeteld. Het gaat om de volgende onderzoeken naar criminele samenwerkingsverbanden (csv's) , uitgevoerd door de politie onder gezag van het OM:

- Bij de arrondissementsparketten/ regionale eenheden gaat het om alle projectmatige onderzoeken naar georganiseerde ondermijnende criminaliteit en TGO's met een link naar georganiseerde ondermijnende criminaliteit, die in het betreffende kalenderjaar gelopen hebben, d.w.z. in de tactische fase en/of vervolgingsfase in eerste aanleg zijn geweest[2].
- Bij het LP/ de Landelijke Eenheid gaat het om alle onderzoeken naar georganiseerde ondermijnende criminaliteit die in het gegeven jaar tactisch zijn gestart en/of afgerond[3].
- Bij het FP gaat het om alle milieu-onderzoeken die in het gegeven jaar gelopen hebben, d.w.z. in de tactische fase en/of vervolgingsfase in eerste aanleg zijn geweest.

De doelstelling is daarmee tegelijk breder en smaller dan de doelstelling uit de periode t/m 2014. Breder, omdat nu onderzoeken op alle aandachtsgebieden meetellen (en eerder maar op een beperkt aantal aandachtsgebieden) en ook TGO-onderzoeken met een link naar georganiseerde misdaad. Maar de doelstelling is ook smaller, omdat enkel politie-

[1] Bij het genereren van het cijfermateriaal over aantallen onderzoeken en opgelegde vrijheidsstraffen is gebruik gemaakt van het registratiesysteem Landelijk Zicht op Zaken/Landelijk Overzicht Georganiseerde Criminaliteit (LZOZ/LOGC). Voor wat betreft de opgelegde straffen is een koppeling gemaakt met het zaaksregistratiesysteem Compas/GPS.
[2] Het enige aandachtsgebied dat niet meetelt is kinderporno.
[3] De aandachtsgebieden high tech crime en kinderporno tellen niet mee

onderzoeken meetellen. Eerder werden ook onderzoeken van KMAR en bijzondere opsporingsdiensten meegenomen.

Breder beeld
In het bredere beeld nemen we steeds alle soorten onderzoeken[4] mee die zijn uitgevoerd door de politie en ook onderzoeken die zijn uitgevoerd door andere opsporingsdiensten dan de politie.

2.1.1. Totaalresultaat: veiligheidsagenda en breder

(overzicht 1: resultaat doelstelling VHA en breder)

OM/ Politie	Aantal onderzoeken	Waarvan VHA (enkel politie)	Waarvan overig
Arrondissementsparketten/ regionale eenheden/ KMAR/ BOD	931	775	156
Functioneel parket/ div. eenheden/ BOD	413	90	323
Landelijk Parket/ landelijke eenheid/ BOD/ KMAR	421	323	98
Totaal	1.765	1.188	577

In de middelste kolom van overzicht 1 is te zien dat de doelstelling uit de Veiligheidsagenda van 950 csv-onderzoeken met 1.188 onderzoeken ruim is gehaald.
De laatste kolom van overzicht 1 laat zien dat daarnaast nog eens 577 onderzoeken hebben gelopen. Het betreft onderzoeken door KMAR en bijzondere opsporingsdiensten (BOD), maar ook onderzoeken door de politie.

Een vergelijking met het resultaat op de doelstelling uit de periode t/m 2014 is lastig te maken, nu de doelstelling in de Veiligheidsagenda 2015-2018 anders gedefinieerd is.
Om toch een beeld te geven van de ontwikkeling, is indicatief berekend welk resultaat in 2014 *zou zijn* gehaald op de *nieuwe* doelstelling. Die berekening komt uit op rond de 1.030 onderzoeken.

[4] Dus niet enkel projectmatige onderzoeken en TGO's met een link naar georganiseerde misdaad. Een projectmatig onderzoek is gepland, grondig voorbereid en vaak langdurend. Ook worden reguliere onderzoeken uitgevoerd: niet-projectmatige, korter durende onderzoeken waarbij wordt doorgerechercheerd op een incident. En er vinden zogeheten korte klappen plaats: verstorende interventies, bijvoorbeeld door het onderscheppen van een cocaïne-transport of het ontruimen van een MDMA-lab. TGO-onderzoeken worden gestart wanneer acuut grootschalig en ingewikkeld recherche-onderzoek nodig is, waarbij geen verdachte bekend is. Veelal gaat het hierbij om levensdelicten. In de context van deze rapportage gaat het dan bijvoorbeeld om liquidaties in het criminele circuit. Voor de samenstelling van een TGO worden tijdelijk rechercheurs aan andere opsporingsteams onttrokken, bijvoorbeeld van teams die werken aan een projectmatig onderzoek.

Gezien de aard van de ondermijnende criminaliteit is het niet verrassend dat in een groot aantal van deze onderzoeken sprake is van internationale samenwerking. In 2015 werd daarbij 17 keer gekozen voor de vorm van een parallel onderzoek (zeven maal) of een Joint Investigation Team (JIT, tien maal). Het bekendste en omvangrijkste JIT is dat i.v.m. met het onderzoek naar de ramp met de MH 17.

2.1.2 Resultaat naar aandachtsgebieden: veiligheidsagenda en breder

De overzichten in deze paragraaf laten het aantal onderzoeken zien per aandachtsgebied van ondermijnende criminaliteit, zowel op de doelstelling uit de Veiligheidsagenda (steeds in de derde kolom) als in bredere zin (steeds in de tweede kolom).
Overzicht 2, 3 en 4 doen dat respectievelijk voor onderzoeken die zijn uitgevoerd onder gezag van de arrondissementsparketten, het Landelijk Parket en het Functioneel Parket.
De totalen in deze overzichten tellen op tot de 1.188 en 1.765 onderzoeken uit overzicht 1.

Bij de uitsplitsing naar aandachtsgebieden passen twee kanttekeningen vooraf.

1. De uitsplitsing naar aandachtsgebieden is gemaakt op basis van het eerste geregistreerde aandachtsgebied van ieder onderzoek. In een substantieel aantal gevallen is er echter ook een tweede aandachtsgebied geregistreerd. Zo kennen drugsonderzoeken, gewelds- en vermogensdelicten (bijv. ram- en plofkraken), OMG-onderzoeken en onderzoeken naar Hollandse Netwerken als tweede aandachtsgebied regelmatig witwassen of vuurwapens en explosieven. En komt witwassen omgekeerd bijvoorbeeld vaak voor in combinatie met drugs of mensenhandel en vuurwapens en explosieven in combinatie met levensdelicten. In bredere zin is dat in lijn met de benadering van de criminelen die in dit segment actief zijn: het maakt niet uit waarmee, als er maar geld verdiend wordt.
2. Deze rapportage geeft *geen* volledig beeld van het aantal onderzoeken op bepaalde thema's. Het betreft slechts een deelverzameling daarvan, die voor het belangrijkste deel bepaald wordt door het label 'georganiseerde criminaliteit'.
   Ter illustratie het thema Jihadisme: in overzicht 2 en 3 staan bij elkaar opgeteld 77 onderzoeken onder het aandachtsgebied 'ideologische misdaad'. Onder die noemer vallen ook onderzoeken op het terrein van Jihadisme. In totaal (georganiseerd én niet georganiseerd) zijn er op dat terrein in 2015 echter minstens 178 strafrechtelijke onderzoeken geweest[5].
3. Bij de onderzoeken op het aandachtsgebied 'levensdelicten' gaat het m.n. om TGO's met een link naar georganiseerde misdaad. Vaak gaat het hier om liquidaties in het criminele milieu.

Overzicht 2 laat zien dat er regionaal, naast de 775 onderzoeken op de doelstelling uit de Veiligheidsagenda, in 2015 nog eens 156 onderzoeken hebben gelopen. Ongeveer 40

[5] Zie ook het Jaarbericht OM 2015

daarvan werden uitgevoerd door andere opsporingsdiensten, m.n. Kmar en FIOD. Een substantieel deel daarvan zijn projectmatige onderzoeken. Het overgrote resterende deel van de 156 onderzoeken is uitgevoerd door de regionale eenheden van de NP en betreffen reguliere onderzoeken en korte klappen.

(overzicht 2: onderzoeken onder gezag van arrondissementsparketten per aandachtsgebied)

Aandachtsgebied	Onderzoeken totaal (100%)	Waarvan VHA (83%)	Waarvan 'overig' (17%)
Grootschalige hennepteelt	111	90	21
Cocaïne & heroïne	92	80	12
Synthetische drugs	57	44	13
Mensenhandel	128	117	11
Mensensmokkel	7	6	1
Wapens & explosieven	40	28	12
Witwassen	140	130	10
OMG's	34	25	9
Hollandse Netwerken	4	3	1
Ideologische misdaad	19	9	10
Kinderporno	2	0[6]	2
Geweld & zeden	37	30	7
Levensdelicten	105	90	15
Cybercrime	19	19	0
Fraude	63	57	6
Vermogensdelicten	52	43	9
Overig	21	4	17
Totaal	931	775	156

[6] Zie voetnoot 3.

Overzicht 3 laat zien dat er onder gezag van het Landelijk Parket, naast de 323 onderzoeken op de doelstelling uit de Veiligheidsagenda, in 2015 nog eens 98 onderzoeken hebben gelopen. Het betreft bijna allemaal onderzoeken door andere opsporingsdiensten dan de politie, m.n. KMAR en FIOD.

(overzicht 3: onderzoeken onder gezag van het Landelijk Parket per aandachtsgebied)

Aandachtsgebied	Onderzoeken totaal (100%)	Waarvan VHA (89%)	Waarvan 'rest' (11 %)
Grootschalige hennepteelt	4	4	0
Cocaïne & heroïne	33	31	2
Synthetische drugs	44	36	8
Mensenhandel & mensensmokkel	23	4	19
Wapens & explosieven	4	4	0
Witwassen	142	139	3
OMG's	5	5	0
Hollandse Netwerken	11	11	0
Ideologische misdaad	58	57	1
Internationale misdaad	6	6	0
Kinderporno	11	0[7]	11
Cybercrime	48	0	48
Levensdelicten	8	8	0
Vermogensdelicten	12	10	2
Overig	12	8	4
Totaal	421	323	98

Overzicht 4 laat zien dat naast de 90 milieuonderzoeken door de politie, waartoe de doelstelling in de Veiligheidsagenda zich beperkt, nog 323 onderzoeken naar ondermijnende criminaliteit hebben gelopen. Het grootste deel (ruim 200) daarvan zijn fraude-onderzoeken door de FIOD, door de Inspectie SZW (ong. 50) en milieu-onderzoeken door de NVWA-IOD (ong. 20). Onder fraude vallen o.a. witwassen, faillissementsfraude en fiscale fraude.

(overzicht 4: onderzoeken onder gezag van het Functioneel Parket naar aandachtsgebied)

Aandachtsgebied	Onderzoeken totaal	Waarvan VHA (22%)	Waarvan rest (78%)
Fraude	286	-	286
Milieu	124	90	34
Overig	3	-	3
Totaal	413	90	323

[7] Zie voetnoot 4

2.2 Vervolgingsresultaten[8]

In deze paragraaf wordt inzicht geboden in vonnissen en strafopleggingen die voortkomen uit ondermijningsonderzoeken.

Overzicht 5 geeft een beeld van de aantallen en soorten vonnissen die in 2015 in eerste aanleg zijn uitgesproken aan verdachten uit ondermijningsonderzoeken. Het betreft zowel verdachten uit onderzoeken die vallen onder de doelstelling uit de Veiligheidsagenda, als breder. Hierbij dient opgemerkt te worden dat (lang) niet alle onderzoeken die in 2015 liepen (zie overzicht 1), zich in de vervolgingsfase bevonden.

Onder 'overig' vallen met name zaken waarin de rechter het OM niet-ontvankelijk heeft bevonden en voegingen.

(overzicht 5: vonnissen veiligheidsagenda en breder)

OM-onderdeel	Schuldig	Vrijspraak	Overig	Totaal
Arrondissementsparketten- VHA	309	47	50	406
Functioneel parket- VHA	50	9	8	67
Landelijk Parket- VHA	147	16	14	177
Totaal VHA	*506*	*72*	*72*	*650*
Arrondissementsparketten- overig	69	9	0	78
Functioneel parket- overig	166	20	8	194
Landelijk parket- overig	24	7	3	34
Totaal overig	*259*	*36*	*11*	*306*
Totaal	**765**	**108**	**83**	**956**

In de overzichten 6, 7 en 8 wordt inzichtelijk gemaakt welke straffen er bij de schuldigverklaringen uit overzicht 5 zijn opgelegd, uitgesplitst naar vrijheidsstraffen, taakstraffen en geldboetes.

NB Een schuldigverklaring gaat niet altijd gepaard met een strafoplegging. Ook worden soms meerdere soorten straffen in combinatie op gelegd. Dit verklaart waarom de aantallen opgelegde straffen in de overzichten 6, 7 en 8 niet optellen tot de totalen in overzicht 5.

[8] Hierbij moet de kanttekening worden gemaakt dat deze overzichten geen compleet beeld geven, daar gebleken is dat nog niet alle strafzaken (parketnummers) in het ondermijningssysteem LOGC zijn geregistreerd.

(overzicht 6: vrijheidsstraffen uit onderzoeken VHA en breder)

OM-onderdeel	≤ 1 jaar	1-2 jaar	2-5 jaar	>5 jaar	totaal
Arrondissementsparketten- VHA	121	44	61	22	248
Functioneel parket- VHA	17	2	-	-	19
Landelijk Parket- VHA	74	16	24	6	120
Totaal VHA	**212**	**62**	**85**	**28**	**387**
Arrondissementsparketten- overig	21	9	12	6	48
Functioneel parket- overig	60	24	10	-	94
Landelijk parket- overig	15	2	-	-	17
Totaal overig	**96**	**35**	**22**	**6**	**159**
Totaal	**308**	**97**	**107**	**34**	**546**

Gezien de nieuwe definiëring van de doelstelling in de Veiligheidsagenda is een 1 op 1 vergelijking met de aantallen vrijheidsstraffen die in voorgaande jaren werden opgelegd niet mogelijk.

In overzicht 7 zijn de 546 vrijheidsstraffen uit overzicht 6 uitgesplitst naar aandachtsgebied[9].

(overzicht 7)

Aandachtsgebied	≤ 1 jaar	1-2 jaar	2-5 jaar	>5 jaar	totaal
Productie en handel drugs	56	20	32	11	119
Mensenhandel en – smokkel	45	16	15	-	76
Wapens en explosieven	18	4	13	4	39
Witwassen	43	10	15	1	69
OMG's	8	-	-	-	8
Hollandse netwerken	10	1	-	1	12
Geweld en zeden	3	2	2	3	10
Levensdelicten	5	-	3	9	17
Cybercrime	2	1	-	-	3
Vermogensdelicten	19	11	8	-	38
Fraude	64	29	15	-	108
Milieu	22	3	-	-	25
Overig	13	-	4	5	22
Totaal	**308**	**97**	**107**	**34**	**546**

[9] De kanttekeningen die op pagina 11 worden gemaakt bij de onderverdeling in aandachtsgebieden is ook hier van toepassing.

Overzicht 8 geeft het aantal taakstraffen dat in 2015 is opgelegd. Ongeveer de helft van de taakstraffen is opgelegd in combinatie met een vrijheidsstraf.

(overzicht 8: opgelegde taakstraffen)

OM-onderdelen	Taakstraf totaal	Taakstraf VHA	Taakstraf overig
Arrondissementsparketten	90	77	13
Functioneel Parket	80	20	60
Landelijk Parket	46	39	7
Totaal	**216**	136	80

Geldboetes

In 2015 werden aan verdachten uit ondermijningsonderzoeken in 69 geldboetes opgelegd, ter waarde van in totaal rond de 1,1 miljoen euro.

Ontneming

In 2015 is voor een totaalbedrag van € 143,5 miljoen aan crimineel vermogen strafrechtelijk afgepakt (incasso ontneming en verbeurdverklaring). Daarmee is de doelstelling uit de Veiligheidsagenda op dat onderwerp gehaald. Het incassoresultaat van de hoofdthema's binnen ondermijnende criminaliteit (drugs, mensenhandel en mensensmokkel, witwassen, criminele organisatie) bedroeg bijna € 58 miljoen

3. Trends

In de afgelopen jaren heeft zich een aantal verontrustende ontwikkelingen voorgedaan, zoals de toename van extreem crimineel geweld in de vorm van zwaar vuurwapengebruik, liquidaties, ontvoeringen en bedreigingen.
Vanuit het criminele milieu is sprake van toenemende druk op bestuurders die zich sterk maken om georganiseerde criminaliteit tegen te gaan en intimidatie van toezichthoudende ambtenaren. Er is een sterkere verwevenheid van onderwereld en bovenwereld. Criminelen maken gebruik van legale dienstverleners, zoals financiële en juridische specialisten die helpen bij het verhullen en witwassen van crimineel geld, elektriciens die zorgen voor de inrichting van hennepplantages, laboranten die assisteren bij de productie van xtc.
Tegelijkertijd wordt de opsporing ingewikkelder. Steeds meer criminaliteit is internationaal van aard en/ of vindt plaats in het digitale domein. Beroepscriminelen schermen zich af door geavanceerde technische middelen in te zetten, wat opsporingsonderzoek en bewijsgaring complexer en tijdrovender maakt. Vaak werken meerdere officieren van justitie aan dit soort grote en ingewikkelde strafzaken. Alleen dan kunnen veel getuigen en slachtoffers worden gehoord. Het gaat vaak om internationale zaken, waarbij het uitvoeren van de vele rechtshulpverzoeken, veel tijd en doorzettingsvermogen kost. Soms is er geen rechtshulprelatie met een land waarvan het OM wel belangrijke informatie wil hebben. En regelmatig stuit het OM op het verschoningsrecht van geheimhouders.

Op basis van wat is gezien in concrete strafrechtelijke onderzoeken, wordt hieronder nader ingezoomd op een aantal van bovengenoemde ontwikkelingen.

Samenstelling criminele samenwerkingsverbanden
Waar voorheen csv's zich toelegden op bijvoorbeeld de hennepmarkt of de heroïnemarkt, zien we nu steeds meer dat criminelen actief zijn op verschillende criminele markten. Verschillende soorten verdovende middelen worden in dezelfde lading geëxporteerd. Verdovende middelenhandelaren zijn vaker ook actief op het gebied van wapenhandel en bijvoorbeeld witwassen en oplichting/fraude. Er is sprake van onderlinge verwevenheid tussen groeperingen die liquidaties plegen.
Veel csv's wisselen snel van samenstelling, leden gaan tussentijds 'onder de radar' middels bijvoorbeeld een verblijf in het buitenland en gebruiken voertuigen die op naam staan van andere gebruikers.

Vele kortlopende onderzoeken bieden inmiddels meer inzicht in de sleutelfiguren en de facilitators in de productie van zowel synthetische drugs als hennep. Het faciliteren is breder dan gedacht: financieel adviseurs die helpen bij het witwassen van criminele gelden, laboranten die zorgen voor de productie van synthetische drugs, elektriciens die hennepplantages van stroom voorzien, medewerkers van nutsbedrijven, autoverhuurbedrijven. De verwevenheid tussen onderwereld en bovenwereld in auto(verhuur)bedrijven, transport, horeca is nog steeds zichtbaar. Het kan daarbij gaan om het bewust of onbewust faciliteren van criminaliteit. Regelmatig wordt in onderzoeken

opgemerkt dat bepaalde autoverhuurbedrijven worden gebruikt voor het huren van auto's om strafbare feiten (woninginbraken, maar ook zwaardere feiten in de georganiseerde criminaliteit) mee te begaan. De transportwereld is een branche die onder andere door het ontbreken van grenscontroles gevoelig is voor criminaliteit, zoals uit een onderzoek naar drugstransporten naar het Verenigd Koninkrijk blijkt.

In een onderzoek naar mobiel banditisme bleek geen sprake te zijn van één groot CSV, maar van meerdere CSV's met onderlinge verbanden. In dat geheel was sprake van samenwerking en hierarchie. De strafbare feiten werden door heel Nederland gepleegd. Ieder CSV had een eigen 'specialisme', zoals zakkenrollen, diefstal van brandstof (diesel) of winkeldiefstal.

Drugs
Criminelen blijken het productieproces van bijvoorbeeld synthetische drugs en hennep op te delen in verschillende stappen, waardoor de ene crimineel niets weet van de vorige of de volgende stap in het proces. Dit zien we ook op andere criminele markten. Ook vindt er geografische risicospreiding plaats. Op het gebied van hennep zien we bijvoorbeeld dat de teelt ook veel plaatsvindt in Spanje. Criminelen plegen steeds meer criminaliteit op plekken waar het risico voor hen het kleinst is.

Bij de georganiseerde hennepteelt vallen de volgende trends op. Betrokkenen doen meer hun best de kwekerijen verborgen te houden. Zo wordt bijvoorbeeld gebruik gemaakt van schijnbv's om bedrijfsmatigheid te verklaren. Voor de teelt wordt gebruik gemaakt van hoogwaardige techniek, met name professionele tuinbouwapparatuur. De teelt is gericht op een zo groot mogelijke opbrengst in een zo kort mogelijke periode. Dit uit zich onder andere door planten waarvan de toppen vele malen groter zijn dan voorheen. Het aantal grammen per plant is daardoor behoorlijk gestegen. Alle processen worden gescheiden. Een betrokkene van een deelproces heeft vaak geen informatie over de andere processtappen. De verkoop vindt vaker via internet plaats. Een nieuwe ontwikkeling betreft de export naar Scandinavië.
Betrokkenen zijn multi-ondernemers, houden zich niet alleen met hennep bezig, ook met andere criminele activiteiten. Handel en productie van cocaïne vallen daarbij op. Er is grote verwevenheid met de bovenwereld, maar moeilijk zichtbaar en daardoor lastig te onderzoeken en te bewijzen. Kwetsbaren in de samenleving worden geronseld voor het plaatsen van hennepplantages.

Er worden veel drugslabs ontdekt en ontmanteld. Daarbij worden grote hoeveelheden chemicaliën aangetroffen. Bij het ontmantelen van drugslaboratoria worden regelmatig sporen/dna van dezelfde laboranten aangetroffen. De indruk bestaat dat de kring van laboranten relatief klein is. Ook opvallend is het grote aantal vuurwapens dat in onderzoeken naar synthetische drugs wordt aangetroffen.Veel hinder wordt ondervonden van dumpingen van drugsafval. Verder worden In de wereld van synthetische drugs veel relaties met OMG's gezien.

Geconstateerd wordt dat regelmatig postpakketten met vermoedelijk verdovende middelen op bepaalde adressen bezorgd worden. Dit komt waarschijnlijk voort uit de handel op illegale marktplaatsen op het darkweb. In de aanpak zal ook de samenwerking gezocht worden met koeriersbedrijven en postsorteercentra.

De teams grootschalige onderzoeken hebben in 2015 meerdere onderzoeken verricht naar levensdelicten in het criminele milieu. Onenigheid in de drugswereld was de dominante aanleiding van deze moorden. We zien in toenemende mate het gebruik van automatische wapens bij deze afrekeningen.

Bitcoins kunnen op verschillende wijzen strafbare feiten faciliteren. Zo is bijvoorbeeld in een onderzoek het vermoeden dat bitcoins zijn gebruikt als ruil-/betaalmiddel bij de handel in verdovende middelen.

Mensenhandel en mensensmokkel
De seksuele uitbuiting van jonge vrouwen door middel van de lover boy-methodiek is nog steeds urgent. Regelmatig komen in onderzoeken minderjarige/kwetsbare slachtoffers en verstandelijk beperkte (zowel minder- als meerderjarige) slachtoffers in beeld.
Geconstateerd kan ook worden dat vaker digitale middelen gebruikt worden om bijvoorbeeld toenadering te zoeken tot potentiële slachtoffers, naaktfoto's/seksfilmpjes te maken die vervolgens gebruikt worden als pressiemiddel om meisjes zich te laten prostitueren en/of om op het internet mee te adverteren.
Mede hierdoor is digitaal onderzoek een belangrijk onderdeel geworden van het opsporingsonderzoek om te komen tot wettig en overtuigend bewijs. In één onderzoek is tevens gezien dat een (veroordeelde) pedofiel klant was van het minderjarige slachtoffer. Dit is een signaal dat in de gaten gehouden moet worden in toekomstige onderzoeken.
De sinds medio 2015 op gang gekomen vluchtelingenstroom vanuit Syrië en andere landen naar noordwest Europa heeft geleid tot toegenomen aandacht voor het fenomeen mensensmokkel.

Outlaw Motorcycle Gangs (OMG's)
De mate van aanwezigheid van OMG's verschilt per regio. OMG's zijn betrokken bij de georganiseerde hennepteelt, als ook in het hele productieproces van de synthetische drugs, tot en met de dumpingen. Ook zijn er relaties met wapenhandel.
Criminelen worden voor zelfbescherming lid van OMG's. Ook worden OMG's door criminelen gebruikt om schulden bij anderen te incasseren en schuwen daarbij afpersing en intimidatie niet. Tegelijkertijd worden zij geacht goederen en geld af te dragen aan de club. Dit leidt tot spanningen, toename van de geweldsspiraal en tot conflictsituaties.

In 2015 is in Limburg flink geïnvesteerd in het onderzoek naar de Bandidos. Het onderzoek is nagenoeg afgerond en een groot aantal leden van de Bandidos zal onder meer worden vervolgd voor het deelnemen aan een criminele organisatie.

Opsporingsmiddelen
Bij steeds meer onderzoeken stuitten onderzoeksteams op “slimmer” wordende criminelen. Steeds meer maken criminelen gebruik van afschermingsmethoden om onder de radar te blijven. Voorbeelden daarvan zijn camera-installaties en het sweepen van voertuigen en locaties met behulp van de expertise van spy-shops. Bijvoorbeeld bij de voorbereiding van liquidaties worden onderling spionagemiddelen ingezet, zoals bakens onder voertuigen.
Er is sprake van I-phones die niet gekraakt kunnen worden en communicatie wordt afgeschermd door gebruik te maken van speciaal geprepareerde, versleutelde telefoons. Dergelijke cryptotelefoons maken het mogelijk berichten uit te wisselen zonder dat de politie deze kan afluisteren.
Opsporing en bewijsvergaring worden door deze ontwikkelingen complexer en tijdrovender. De inzet van een veel gebruikt opsporingsmiddelen als de tap is steeds minder effectief. Dit betekent dat doorlopend gezocht moet worden naar nieuwe strategiën, waarvan de inzet van bijzondere opsporingsmiddelen (observatie, infiltratie) deel uit maken.

In april 2016 verrichtte het Team High-Tech Crime een zoeking bij Ennetcom, de grootste aanbieder van cryptotelefoons en werden computerservers in Nederland en Canada in beslag genomen. Een Nijmeegse ondernemer werd aangehouden op verdenking van witwassen en verboden vuurwapenbezit. Gebleken is dat internationaal 19.000 klanten gebruik maakten van door zijn bedrijf geleverde cryptotelefoons.

Afpakken
Uit onderzoeken blijkt regelmatig dat het crimineel vermogen naar het buitenland, bijvoorbeeld Marokko en Turkije, weggesluisd wordt. De verschillen in wetgeving, maar ook de soms moeizame rechtshulprelatie met deze twee landen, bemoeilijken het afpakken van criminele winsten ten behoeve van Nederlandse onderzoeken.

Een trend die in 2015 nog meer manifest is geworden, is het wegsluizen van criminele gelden via underground banking.

4. Ondermijning in beeld

In de volgende acht verhalen over onderzoeken wordt zichtbaar hoe de ondermijnende criminaliteit en de aanpak ervan er in de praktijk uitzien[10]. Daarbij komen veel van de aspecten die in de vorige hoofdstukken genoemd zijn aan de orde. In de verhalen komen achtereenvolgens de volgende onderwerpen aan bod: OMG's, voorbereiding liquidaties, witwassen, mensenhandel, fraude, moord in drugscircuit, hennepteelt en handel in exotische vogels.

Intimiderende hesjes en geraffineerde afpersingen

Intimiderende hesjes, afpersingen in clubverband, openlijke geweldpleging. Leden van de Outlaw Motorcycle Gang Bandidos Sittard ontlenen grote invloed aan hun gewelddadige reputatie. Zij jagen getuigen de stuipen op het lijf, met als resultaat dat die de kaken stevig op elkaar houden tegenover de politie. Het strafrechtelijk onderzoek van OM en politie Limburg richt zich in eerste instantie op twee individuele leden, maar al gauw lijkt er binnen de motorclub sprake te zijn van een criminele organisatie.

Begin 2014 komt het Team Criminele Inlichtingen (TCI) met de informatie dat Marco H. en Winfried H., beiden lid van de Bandidos, zich bezighouden met internationale drugshandel. Op dat moment zitten vier andere leden van de motorclub, waaronder president Harrie R., vast voor het bezit van vuurwapens. Aan de hand van de TCI-informatie starten OM en politie eind mei 2014 een strafrechtelijk onderzoek op de twee mannen. "De president en de andere leden komen december 2014 weer op vrije voeten. We zien dan dat Marco H. en Winfried H. veel contact hebben met de andere Bandidos-leden. Zo krijgen we ook vrij snel zicht op afpersingspraktijken in clubverband", zegt de teamleider van de politie.

Aartsrivaal
De zaaksofficier van parket Limburg en zijn politieteam besluiten het onderzoek verder uit te bouwen. Dat betekent niet meer alleen op de twee individuen rechercheren, maar breder kijken in clubverband. "Reden daartoe zijn ook twee aanslagen aan het adres van Harrie R. en een aanslag op de woning van een ander Bandidos-lid waarbij zware granaten exploderen tegen raam en voordeur. We hadden informatie dat mogelijk aartsrivaal Hells Angels daar achter zou zitten, maar dat hebben we niet kunnen vaststellen. Tussen beide clubs heerst al lang een broeierige sfeer. Sinds de Bandidos zich begin 2014 in Sittard vestigden, woedt een felle territoriumstrijd", weet de zaaksofficier.

Het onderzoeksteam ontvangt ook informatie over slachtoffers van ernstige bedreigingen en afpersingen door leden van de Bandidos. Zo groeit de zaak en komen steeds meer verdachten in beeld. Reden om een tweede zaaksofficier van het Landelijk Parket (LP) bij de

[10] De quotes in de verhalen geven de beelden en beleving weer van individuele collega's.

zaak te betrekken. Outlaw Motorcycle Gangs (OMG) is een kernthema van het LP, dat op dat gebied de nodige expertise in huis heeft. Daarom werken de officieren van parket Limburg en het LP intensief samen aan het onderzoek.

Het valt het onderzoeksteam op dat er na de vrijlating van de president meer sturing komt op individuen binnen de club. Harrie R. en de vicepresident zwaaien duidelijk de scepter. “De leden leggen verantwoording af aan dat duo. En het is de president die beslist of ze hun hesjes aan mogen trekken naar bepaalde gelegenheden”, zegt de zaaksofficier uit het zuiden. Die bevindingen in combinatie met de signalen van afpersingen, versterkt het onderzoeksteam in hun vermoeden dat de Bandidos niet zomaar een motorclub is, maar een criminele organisatie.

25000 euro

“Een sprekend voorbeeld is de afpersing van een aannemer die in opdracht van een Bandidos-lid een schutting bouwt. De opdrachtgever is uiteindelijk niet tevreden met het geleverde werk en weigert te betalen. De aannemer wil toch graag zijn geld en waagt er een telefoontje aan. Als het Bandidos-lid geen gehoor geeft, dreigt hij een deurwaarder in de arm te nemen. In plaats van dat de aannemer zijn geld krijgt, maakt het Bandidos-lid er ‘een clubzaak’ van. Hij beweert dat de aannemer hem bedreigd heeft en daar staat een boete op: maar liefst 25000 euro”, verzucht de officier van parket Limburg. Tijdens het onderzoek ziet het team zes van dit soort geraffineerde afpersingen.

Tot grote frustratie van het onderzoeksteam, doen de slachtoffers zelden aangifte. Zij zijn doodsbang voor represailles. Er komen wel telefoontjes binnen van slachtoffers die in paniek de politie bellen, maar naar het politiebureau komen doen ze niet. Slachtoffers hebben niets te vrezen van de politie, des te meer van de Bandidos. “Als slachtoffers voor verhoor bij de rechter-commissaris komen, horen we vaak dat de afpersing een ‘gewoon’ zakelijk geschil is. Zo is er een slachtoffer dat gedwongen zijn Rolex en auto af moest staan aan de Bandidos, maar ook diegene beweerde over het horloge dat ‘hij het toch niet meer wilde hebben’”, zegt de politie teamleider.

Red Devils

Naast de afpersingen, krijgen politie en OM zicht op ernstige intimidatie en openlijke geweldpleging in een café in Sittard. Begin januari 2015 gaat Harrie R. met vier Bandidos-leden naar het café toe. De uitbater van de zaak is lid van de Red Devils, een supportclub van de Hells Angels. Binnen roept de president uit pure territoriumdrift dat de Red Devils daar niet langer welkom zijn. Die boodschap moet de uitbater maar goed in zijn oren knopen. Als de Bandidos op 7 mei opnieuw in het café komen, dit keer met zestien man, zitten daar toch drie leden van de Red Devils. “Al snel ontaardt de ontmoeting in een gevecht. De Bandidos-leden, zwaar in de meerderheid, slaan hard op de drie in. De uitbater van het café schiet daarop in blinde paniek met een pistool door het raam. De kogel zoeft rakelings langs het hoofd van een Bandidos-lid. De Bandidos stuiven dan snel weg. Ze laten de drie Red Devils-leden gewond achter”, aldus de LP-officier.

Na het handgemeen vertrekken de Bandidos naar een Hells Angels café. Daar positioneren ze zich keurig in een rijtje en maken een foto met hun telefoon die ze naar de Bandidos Duitsland sturen. Het machtsvertoon moet duidelijk maken hoe sterk en onverslaanbaar ze wel niet zijn. “Op dat moment horen we over de tap dat de Bandidos balen dat ze geen wapens naar het café hadden meegenomen”, zegt de teamleider van de politie. Uit afgeluisterde gesprekken blijkt vervolgens dat de Bandidos wapens willen bestellen bij een zekere Johan K.

De Bijbel

Tijd om in te grijpen. Het team bereidt zich voor op een grootschalige klapdag op 27 mei 2015. Die dag vinden de aanhoudingen en 25 doorzoekingen plaats. “Bij de ‘wapenleverancier’, Johan K., treffen we in een grote loods een onverwacht groot wapenarsenaal aan. Van raketwerpers en Kalasjnikovs tot handgranaten, vuurwerk en tonnen vol munitie”, zegt de politie teamleider. De link tussen de wapenleverancier, de wapens en de Bandidos is nog altijd in onderzoek. De politie neemt die dag ook materialen in beslag die bedoeld zijn voor de productie van synthetische drugs.

De verdachten zwijgen in alle toonaarden. Niet zo gek, want dat schrijft de ‘Bandidos Bijbel’ in niet mis te verstane woorden voor. In de ‘Bijbel’, gevonden bij Harrie R., staan de afspraken waar ieder lid zich aan moet houden. Regel één: praat nooit met de politie. Wie zich niet aan dergelijke regels houdt, wordt gestraft. In de vorm van ontslag, een boete of het inleveren van de motor.

De officier uit het zuiden legt uit dat het onderzoeken en blootleggen van de financiële stromen, een belangrijke bouwsteen is voor de bewijsbaarheid van de criminele organisatie. De financiën kunnen dwarsverbanden aantonen, maken inzichtelijk hoe de organisatie functioneert. “Zo kunnen we bijvoorbeeld de relatie tussen de Bandidos en de wapenleverancier in kaart brengen. We kregen daar helaas veel te laat specialistische politiecapaciteit voor vrij. Dat is een vertragende factor in het onderzoek”, laten beide officieren weten. Uiteindelijk is er vanuit de landelijke eenheid en de Fiod bijstand geleverd.

PGP-telefoons

De voorlopige hechtenis van de Bandidos-leden is sinds november 2015 geschorst. De zaaksofficier van parket Limburg heeft niet eerder zulke stevige schorsingsvoorwaarden gezien. “Het komt neer op huisarrest. Ze mogen de stad niet uit en onderling contact is verboden.” Op de tenlastelegging zal de criminele organisatie, de openlijke geweldpleging en bij een aantal verdachten de wapens en drugshandel komen te staan. De eerste zaaksofficier had niet verwacht dat het onderzoek zo vruchtbaar zou zijn. “We hebben te maken met doorgewinterde criminelen die volledig op de hoogte zijn van de opsporingsmiddelen die we kunnen inzetten. Zo communiceren ze met beveiligde pgp-telefoons, die het onderzoek flink kunnen frustreren. We zijn op twee individuen begonnen, maar door breder in clubverband te kijken vulde het verhaal zich eigenlijk vanzelf in.”

De inhoudelijke behandeling zal naar verwachting in 2017 plaatsvinden.

Zaak Koper: meerdere liquidaties voorkomen

Het volgen van een gestolen Audi brengt het onderzoeksteam van de zaak Koper steeds dichter bij een bende die vermoedelijk liquidaties in de onderwereld voorbereidt. Politie en OM houden acht verdachten twee maanden scherp in het vizier. Langzaam maar zeker krijgen zij beter zicht op waar de organisatie zich mee bezighoudt. Van het rijklaar maken van gestolen vluchtauto's tot het 'spotten' van potentiele slachtoffers en proefschieten met automatische wapens.

Uit eerder onderzoek, 26Tear, dat zich richt op georganiseerde autodiefstallen ontstaat het vermoeden dat een groep verdachten auto's steelt ten behoeve van het plegen van liquidaties. Het politieteam ziet op 9 maart 2015 twee verdachten een gestolen Audi S5 overdragen aan een derde bij een Rotterdams benzinestation. Een werkwijze die het team herkent van de liquidatie op Gwenette Martha, mei 2014. Interessant, vindt het zaaksteam en besluit de Audi te volgen. Want: wat gaat er met die auto gebeuren?

Die vraag staat centraal bij de start van een nieuw onderzoek: Koper. Het volgen van de auto is een manier van rechercheren die OM en politie tijdens het onderzoek 26Tear ook hebben gedaan. Het idee: aan de 'voorkant' al zicht krijgen op wat er gaat gebeuren en niet pas achteraf als het delict, bijvoorbeeld een liquidatie, al is gepleegd. "Vanaf het benzinestation zien we de auto naar Nieuwegein rijden. Daar staat hij drie kwartier stil op een locatie waar de verdachte Jaouad W. in beeld komt. Per toeval valt het oog van het observatieteam (OT) Utrecht op de wagen als ze Jaouad W. volgen in verband met zijn betrokkenheid als schutter bij twee liquidaties.", vertelt de teamleider van de politie. De politie plaatst een peilbaken op de Audi en ziet dat de wagen binnen 24 uur in een garagebox in het Gelderse Maurik staat. Door de inzet van techniek probeert het team te volgen wat komen gaat. De huurder van de box is Baziadi A., geen bekende van de politie. Dat sterkt het onderzoeksteam in het idee dat ze een nieuwe groep in beeld hebben: de afnemers.

Nachtelijk ritje

De officier van justitie benadrukt dat veiligheid tijdens het onderzoek steeds voorop staat. Hij spreekt met de politie af dat rechercheurs in 24-uurs wisseldiensten gaan werken zodra er iemand bij de auto komt kijken. "Maximaal zien en horen draagt bij aan maximale controle", aldus de zaaksofficier. Baziadi A. blijkt verderop nog een box te huren. De politie weet 's nachts heimelijk in die boxen te kijken en stuit op nog een gestolen Audi, type RS6. In die auto zien agenten twee petflessen benzine, weggemoffeld onder de bestuurdersstoel. "De benzine versterkt ons vermoeden dat deze auto's klaar staan voor een ernstig misdrijf", legt de teamleider uit. De politie hangt de garageboxen die nacht vol met afluisterapparatuur en camera's. Twee maanden lang gebeurt er niets. Maar een gestolen Audi in een garagebox waarbij contact is gezien met een verdachte die in verband wordt gebracht met liquidaties, zet het onderzoekteam op scherp. Op 18 mei komen plots drie personen, onder wie Jaouad W., bij de garagebox kijken. "De camera's geven slecht zicht op wat er gebeurt, maar we horen het wel. De verdachten praten over de technische staat van

de auto's. Ze controleren de benzine, de accu en maken wat schoon. Eindelijk beweging", aldus de zaaksofficier.

Dat herhaalt zich de komende dagen. De officier van justitie vertelt dat de heren in de nachtelijke uren ook een ritje maken met een van de auto's. "Zal er wat gaan gebeuren? De mannen lijken daar niet op gekleed. Ze dragen geen zwarte kleding of bivakmutsen. Het lijkt op een testritje, toch neemt het observatieteam geen enkel risico." Het OT en het arrestatieteam (AT) staan voor dit onderzoek 24/7 paraat. Hetzelfde geldt voor een helikopter met scherpschutters. Eén belletje en alles wordt opgetuigd. Die nacht is het echter loos alarm. De verdachten gaan naar een garagebedrijfje in Tiel. Daar repareren monteurs het raam en de accu van de bolide. Het onderzoeksteam heeft op dat moment drie verdachten in beeld: Zakaria S., Ayyoub Y. en Levi B. Wat voor mensen dat zijn en wat ze van plan zijn, is nog ongewis.

Schoten

Om daar achter te komen, plaatst de politie ook afluisterapparatuur in de auto's van deze verdachten en peilbakens om hen te kunnen volgen. Dan gebeurt er iets vreemds. Rechercheurs horen de mannen 's nachts twee keer kort achter elkaar schoten lossen in de vrije natuur. Duidelijk een automatisch vuurwapen. "Ook horen we de verdachten zachtjes praten over het verwijderen van hulzen door ze over een bruggetje te gooien, gevolgd door plonzen in het water", zegt de teamleider.

Is het nog steeds veilig om door te gaan en hebben we al voldoende bewijs? Die afweging staat volgens de officier gedurende het onderzoek Koper centraal. "Een continu spanningsveld. Alleen de heling van auto's en het vermoeden van wapenbezit is te mager om voorbereidingshandelingen voor liquidaties te bewijzen." Op 26 mei 2015 ziet het OT twee verdachten, Zakaria S en Levi B, twee peilbakens bij een spyshop kopen (totale waarde: 6.600 euro). Levi B. plaatst die op 19 juni onder een auto, vermoedelijk om een potentieel slachtoffer te volgen zodat de schutter op het juiste moment kan toeslaan. "Reden voor ons om direct de gebruiker van de auto te waarschuwen", aldus de officier. Tot grote schrik van het team krijgt een van de verdachten zelf ook lucht van het politiepeilbaken, nadat hij zijn auto daarop controleert, oftewel laat 'sweepen'. Een spannend moment, memoreert de officier. "Zijn we stuk? We zien dat de verdachte een nieuwe auto huurt en een nieuwe telefoon gebruikt en dan is het gewoon weer business as usual."

Ook zien rechercheurs half juni op loepzuiver camerabeeld dat twee verdachten Levi B. en Ayyoub Y. in de berging van een woning twee automatische vuurwapens (AK's) en twee handvuurwapens overhevelen van de ene naar de andere sporttas. De twee stappen vervolgens met de sporttas in de auto naar Nieuwegein. Levi B. en Ayyoub Y. gaan daar een grote opslagloods binnen, die op naam staat van Werner E. Voor het onderzoeksteam een interessante locatie om onder de loep te nemen.

Drugsboekhouding
Dat gebeurt op 15 juli 2015 tijdens een grote actiedag. De officier zegt dat ze in moeten grijpen omwille van de capaciteit, de veiligheid en omdat ze nog steeds niemand bij de garagebox zien vertrekken met wapens in de aanslag. “In grote kluizen bij een self storage bedrijf in Nieuwegein vinden we een omvangrijk wapenarsenaal: zestig pistolen, negen handgranaten, 36 automatische wapens en een paar duizend stuks munitie. Op deze ‘ijzers’, zoals de verdachten de wapens noemen, staan de vingerafdrukken van meerdere verdachten”, zegt de teamleider van de politie. Een opsteker voor het onderzoek. Bij de huiszoekingen vinden ze ook nog negentig extra beveiligde pgp-telefoons en foto-en videobeelden van observaties van potentiele slachtoffers. Ook doet de politie een gouden vondst. Bij Werner E. op de salontafel vinden de speurders een keurig bijgehouden ‘drugsboekhouding’ van januari 2014 tot juli 2015. De totale geldstroom: 19 miljoen euro. “In het notitieboekje staan uitgaven die passen bij de uitvoering van liquidaties en de voorbereidende activiteiten van de Koper-groep. Het gaat om betalingen van 100.000 euro aan een ‘hitter’ (schutter) en betalingen van 40.000 euro aan ‘spotters’ die hun doelwitten op de voet volgen. Ons vermoeden is dat de Koper-groep in actie komt als de drugsorganisatie een conflict heeft”, aldus de zaaksofficier.

Totaal elf verdachten verblijven sinds juli 2015 in voorlopige hechtenis. Het OM verdenkt hen van voorbereidingshandelingen voor moord, deelname aan een criminele organisatie, heling van auto’s en verboden wapenbezit. De groep hangt vermoedelijk een forse celstraf boven het hoofd, verwacht de zaaksofficier. “We vermoeden dat de verdachten zeven mannen volgden als mogelijk doelwit van brute afrekeningen. Het simpele idee om ‘aan de voorkant’ op een gestolen auto te rechercheren, heeft er waarschijnlijk voor gezorgd dat we meerdere moorden hebben voorkomen.”

De zaaksofficier verwacht dat de inhoudelijke behandeling van Koper kort na de zomer van 2016 plaatsvindt.

Bitcoinonderzoek: jonge witwassers leven als God in Frankrijk

Drie jongens met een 'bitcoin wisselkantoor' gericht op een louche klantenkring die illegaal verkregen bitcoins wil inruilen voor euro's. Het blijkt een golden business. Anders dan een regulier exchangekantoor, garanderen de jongens hun klanten absolute anonimiteit. Daar hangt volgens politie en OM Midden-Nederland wel een prijskaartje aan. "Het witwassen levert de jonge verdachten bakken met geld op. Ze gaan tijdens het onderzoek steeds verhullender te werk. Zo emigreren de verdachten naar Malta om daar onder de radar luxueus te leven."

De zaak komt aan het licht door een factuurfraude in mei 2014. "We zien dat bedrijven in Almere allerlei facturen op de post doen. Die zijn onderschept zodat verdachten stiekem het rekeningnummer konden veranderen. Nietsvermoedende bedrijven maken het geld vervolgens gewoon over naar het nieuwe rekeningnummer, dat eigendom van een katvanger blijkt te zijn", zegt de teamleider van de politie. In de factuurfraude ontdekt de politie dat een half miljoen euro via de katvanger bij een reguliere 'bitcoin-exchange' terecht komt. Een omwisselkantoor voor virtuele valuta.

Wat is hier aan de hand? Het omwisselkantoor laat de speurders van de politie weten dat ze de opdracht hebben gekregen om een half miljoen euro om te zetten in bitcoins en deze te storten op een bepaald bitcoinadres. De opdrachtgever blijkt een vermoedelijk niet bestaand persoon te zijn die bij het wisselkantoor gebruik maakt van een vals paspoort, zodat het spoor daar stopt. "De kracht van bitcoin is dat het een openbaar kasboek kent. Er is geen centrale autoriteit zoals een bank: bitcoin is van al zijn deelnemers. We kunnen daarom zien wat er met die bitcoins is gebeurd. Follow the money, simpel gezegd", legt een recherchekundige uit. Hij maakt daarop een analyse van de bitcointransacties van dit eerste adres en ontdekt zo een 'spinnenweb' aan transacties. De analyse van de recherchekundige laat zien dat 85% van de bitcoins bij één specifiek adres eindigt. Interessant, want: wie zit daarachter?

Malta

OM en politie starten op 5 januari 2014 een nieuw onderzoek. Door de inzet van bijzondere opsporingsbevoegdheden komt de politie erachter dat dit adres in gebruik is bij een klant van het wisselkantoor: Melvin van E. (24), een financieel slimme jongen. Deze persoon komt bovendien al naar voren in meerdere drugsgerelateerde opsporingsonderzoeken. In die zaken wordt ook over bitcoins gesproken, maar de politie weet dan nog niet in welk verband. "Ook krijgen we zijn kompaan Richard K. (25) in het vizier. We zien allerlei geldstromen lopen. Zo maakt een exchangekantoor bijvoorbeeld 150.000 euro over naar Melvin, die daarvan 100.000 overmaakt naar Richard, hij houdt zelf 50.000. De komende dagen pinnen de heren dan allebei 10.000 euro per dag. Zo zetten de verdachten de bitcoins om in cash geld en wissen ze de sporen", aldus de zaaksofficier. Maar oplettende banken valt het pinnen op. Ze zien veel omloop op de bankrekeningen van de verdachten en vertrouwen het niet. "In de loop van ons onderzoek begrijpen we dat banken niet meer met

de verdachten in zee willen. Maar de heren laten zich niet ontmoedigen. Op advies van een fiscalist emigreren ze begin 2015 naar Malta."

Door allerlei BV's en stichtingen op te zetten op naam van katvangers en vele rekeningen te openen in Malta, Cyprus en Zwitserland konden de verdachten verder uitbreiden in het buitenland. Zo onttrekken ze zich op slinkse wijze aan het Nederlandse zicht. De verdachten zetten hun geld weg in Letland. Als ze de stapels geld weer nodig hebben voor uitbetalingen in Nederland, kopen de verdachten schaamteloos een beveiliger van het vliegveld om die de cash doorlaat op de luchthaven. Ook maken de verdachten giraal geld over via de rekeningen van stichtingen en katvangers om het beter te verspreiden. Vervolgens pinnen katvangers dat geld voor de verdachten.

Darknet

De speurders vermoeden dat de heren handelen in 'besmette' bitcoins. Het feit dat klanten bij reguliere omwisselkantoren 1,5 procent commissie betalen en bij deze jongens maar liefst tussen de 8 en 10 procent, sterkt hen in die gedachte. "Deze jongens garanderen volledige anonimiteit bij het uitcashen. Kennelijk is hun klantenkring bereid om hoge bedragen te betalen. Dat zegt wel wat", vindt de teamleider. Het onderzoeksteam ontdekt dat veel klanten van het duo te linken zijn aan zogenaamde 'darknetmarkets', illegale online marktplaatsen waar 'sellers' anoniem drugs en wapens verhandelen. Op die marktplaatsen betaalt men in verband met de anonimiteit vaak met bitcoins. De 'sellers' verkopen hun bitcoins weer aan de verdachten. Om de illegale herkomst te verhullen, maken de jongens gebruik van een zogeheten 'mixer service', die bitcoins van verschillende bitcoinadressen en gebruikers mixt zodat een niet te ontvlechten wirwar ontstaat. Vervolgens verkopen de jongens de bitcoins aan reguliere exchange bedrijven. De bedrijven maken de tegenwaarde over op rekening van de verdachten, die het cash opnemen en uitbetalen aan hun klanten.

Schuilnamen

Over de telefoontap krijgen rechercheurs mee dat een dergelijk uitbetaling op 12 augustus 2015 fysiek gaat plaatsvinden. Het observatieteam haast zich naar die ontmoeting en ziet een derde hoofdverdachte, Nick M. (20), en een onbekende de telefoons tegen elkaar houden. "Met een QR-code kunnen de verdachten de bitcoins eenvoudig overmaken", zegt de recherchekundige. De onbekende persoon die vervolgens met een zak geld vertrekt, is lastiger te traceren. "Op het darknet gebruiken bezoekers vaak schuilnamen, waardoor ontmaskering een behoorlijke klus is voor het team", weet de zaaksofficier. Het onderzoeksteam slaagt er toch in om een aantal mensen te identificeren, maar daar is wel de inzet van een observatieteam voor nodig. "Helaas was daar vaak te weinig capaciteit voor. Een gemiste kans", stelt de officier.

Het onderzoeksteam stelt vast dat de verdachten van januari tot september 2015 tien miljoen euro hebben omgezet. Dat is enkel in Nederland. In het bitcoinnetwerk zien de financiële rechercheurs dat er voor een waarde van minimaal vijftien miljoen is verhandeld. Vermoedelijk is dat veel meer, maar door de bitcoinmixers en buitenlandse rekeningen blijft

veel voor politie en justitie verborgen. Om goed zicht te krijgen op het handelen van de verdachten en hun kennis wat betreft de illegale herkomst van de bitcoins, besluit de zaaksofficier om gebruik te maken van een infiltratietraject. “De verdachten geven dan aan dat ze een erg hoog bedrag kunnen omwisselen”, zegt de zaaksofficier

Tien miljoen
Het onderzoeksteam kiest ervoor om de dag van de geldoverdracht, op 29 september 2015, het onderzoek meteen te laten ‘klappen’. In Nederland, Malta en Letland vinden die dag op hetzelfde moment doorzoekingen en aanhoudingen plaats. De politie doorzoekt die dag onder meer het kantoor van de verdachten in Rotterdam, maar vindt nauwelijks geld. De jongens hebben waarschijnlijk veel weggesluisd, bovendien lieten de verdachten het geld flink rollen. “Ze leefden als God in Frankrijk in een chic penthouse met een Jacuzzi op het dak, waar regelmatig vrouwen over de vloer kwamen. Wat ze overhielden is niet de volle 10% commissie. Ze hadden ook kosten, zoals de fiscalisten die hen adviseerden en faciliteerden. Als je alles aan bitcoins zou uitpluizen, kom je in 2015 al op een omzet van ruim tien miljoen euro”, vertelt de recherchekundige.

De officier besluit om een apart deelonderzoek te starten op de klanten van het trio die betrokken zijn bij de darknetmarkets. Een doorzoeking op 3 februari 2016 bij de woning van een van die klanten bevestigt de illegale herkomst van de bitcoins. De politie stuit daar op een koffer vol verdovende middelen: van MDMA tot heroïne. “De enveloppen, postpakketjes en adressen lagen klaar voor verzending. Sinds de online markplaatsen op het darknet bestaan is de afzetmarkt van dealers niet meer de wijk, maar de wereld”, benadrukt de officier.

Na de grootse klapdag verzetten de speurders nog bergen met werk waaronder het uitpluizen van de in beslag genomen gegevensdragers en administratie. Ook bevriezen ze alle rekeningen in het buitenland. De officier legt drietal in ieder geval deelname aan een criminele organisatie, witwassen en valsheid in geschrifte ten laste. De financiële ontneming komt pas na de zitting aan de orde.

De inhoudelijke behandeling van de zaak zal naar verwachting na de zomer van 2016 plaatsvinden.

Een warm nest tegen een hoge prijs

Een eenzame, jonge vrouw. Verstoken van familie die haar warmte en veiligheid biedt. Kwetsbaar. Hunkerend naar moederliefde. Dat type meisje is de Hongaarse Alida. En op dat type meisje jaagt de Hongaarse familie Horváth. De familie geeft haar het warme nest waar ze zo naar verlangt. Maar, voor wat hoort wat. Als wederdienst moeten Alida en andere meisjes in de prostitutie werken. Volgens het OM ontaardt dat in schaamteloze uitbuiting op de Amsterdamse Wallen. De inkomsten van de meisjes gaan direct naar de familie, die een gevaarlijk spelletje met hun loyaliteit lijkt te spelen.

De bal gaat rollen nadat de politie een fenomeenonderzoek is gestart naar mensenhandel onder Hongaren op de Wallen. Het valt op dat Hongaarse families daar oververtegenwoordigd zijn. “Normaal gesproken doen we onderzoek naar concrete verdachten, maar in dit geval willen we een fenomeen in kaart brengen. Die insteek levert ons al snel een concrete verdenking op”, zegt de zaaksofficier van het OM Amsterdam.

Politie en OM starten op 1 mei 2014 een strafrechtelijk onderzoek. Het onderzoeksteam krijgt zicht op de jonge Hongaarse vouw Alida die sinds de zomer van 2011, ze is dan net achttien, in de prostitutie werkt. Zij heeft een liefdesrelatie met de latere hoofdverdachte Tibor (30), die in 2008 al naar voren komt als verdachte in een Nederlands mensenhandelonderzoek. Hetzelfde geldt voor zijn broer, moeder en stiefvader. “Via Europol proberen we de personen die wij zien ook in het buitenland te monitoren. Met succes. We komen erachter dat Alida ook in Zwitserland en België in de prostitutie heeft gewerkt. Ook blijkt dat het meisje in die landen al contact heeft met de familie van Tibor. Reden om Alida goed in de gaten te houden”, zegt de tactisch coördinator van de politie. De broer van Tibor, Christian, blijkt in 2012 in België al veroordeeld voor de uitbuiting van een meisje. De Belgen zagen Tibor destijds ook als verdachte. Dat sterkt het onderzoeksteam in hun vermoeden dat ze te maken hebben met een criminele organisatie.

Uitgekotst

Tibor ontspringt de dans in 2012 op tijd. Hij reist vanuit België samen met Alida via Hongarije naar Zwitserland. “Van de Zwitserse autoriteiten begrijpen we dat Alida zich daar inderdaad heeft geprostitueerd in een hotel. Ze zou dat samen met de moeder van Tibor hebben gedaan. Wij denken echter dat ma Horváth alleen meegaat om de meisjes goed in de gaten te houden”, laat de politieman weten. Het onderzoeksteam ziet ook in dit onderzoek de hele familie als verdachten: Tibor, zijn moeder, stiefvader, en echtgenote. Want naast zijn ‘liefdesrelatie’ met Alida, heeft Tibor een vrouw en kinderen. De familie Horváth woont onder één dak in Hongarije. “Daar vangen ze de kwetsbare vrouwen op. Alida is zo’n meisje. Eenzaam, uitgekotst door haar eigen familie. Eerst biedt de familie een helpende hand, later betalen de meiden daar een hoge prijs voor. Van diefstal tot werken in de prostitutie”, aldus de zaaksofficier.

De familie weet op geraffineerde wijze een ongekend loyaliteitsgevoel bij de meisjes op te wekken. De slachtoffers prostitueren zich niet met tegenzin. Ze doen graag iets terug voor de familie. Ook Alida zegt haar lichaam vrijwillig te verkopen aan talloze mannen. Desondanks houdt ze onvoorwaardelijk van 'haar' Tibor, een atletisch gebouwde man met een vriendelijke uitstraling. Volgens de tactisch coördinator adoreert Tibor het meisje het ene moment, maar stoot haar vervolgens hard af. Ze lijkt met open ogen in zijn spel te trappen. "De wet zegt dat vrijwilligheid er niet toe doet als gebruik wordt gemaakt van dwangmiddelen zoals het misbruik maken van een persoon in een kwetsbare positie of een zeer ongelijkwaardige relatie. Dat is hier aan de orde", weet de zaaksofficier.

Zoon

Om de strafbare feiten hard te maken, richten de rechercheurs zich op de geldstromen. Hoeveel verdient Alida? Wat houdt ze over? Het antwoord is schrijnend: bijna niets. "Ze is echt berooid", zegt de officier. "Alida heeft een zoon van vijf jaar oud. Daar zorgen haar ex-schoonouders in Hongarije voor. We horen ze in gesprek over de telefoontap. De verzorgers van de jongen geven aan dat ze geen geld hebben. Ze lijden onder de kou. Geld om hout voor de kachel te kopen, hebben ze niet. Alida antwoordt dan dat het bij haar ook kommer en kwel is. Ze heeft niets om op te sturen. Gek, want ze verdient als gewilde prostituee bakken met geld." Hoewel ze zegt dat ze het werk voor haar kind doet, wijzen de geldstromen anders uit. De officier stelt vast dat in 3,5 jaar tijd maximaal 3000 euro naar de verzorgers van het kind is gegaan. Terwijl ze ook weten dat Alida's inkomsten die periode de twee ton overstijgen. Dat is volgens de zaaksofficier een schatting aan de ondergrens. De verklaring is pijnlijk: de politie ziet dat een Egyptische man, een kennis van de familie, haar geld overmaakt naar Hongarije. Hij stelt zijn bankrekening ter beschikking voor pa en ma Horváth. Op die rekening zien rechercheurs 125 duizend euro aan contante stortingen, terwijl de Egyptenaar zelf een uitkering heeft. Hij boekt het bedrag vervolgens over naar de bankrekening van de familie, die het geld cash opneemt in Hongarije.

Bedreigd

Alida is vermoedelijk niet het enige slachtoffer van de familie. Door goede samenwerking met het Wodan-team, een gespecialiseerd mensenhandelteam van de marechaussee Eindhoven, stuit de politie op een ander slachtoffer. Dit meisje komt net als Alida in 2011 per vliegtuig met de moeder van Tibor naar Nederland. Het Wodan-team houdt de stiefvader staande als die het drietal van het vliegveld ophaalt. Zijn verklaring? Hij kent die meisjes niet, hij helpt ze slechts met het kopen van buskaartjes. "Een van die meisjes weten we op te sporen, zij doet dan aangifte van uitbuiting. Zij is hetzelfde slachtoffer als uit de Belgische zaak uit 2012, waarbij de rechter broer Christian heeft veroordeeld. De vrouw voelt zich bij Christian niet uitgebuit, omdat ze bij hem 'slechts' de helft van haar geld moest afgeven en bij pa en ma alles", verzucht de officier. Van vader en moeder Horváth mag dit slachtoffer tot haar grote verdriet niet eens haar dochtertje in Hongarije bellen. De familie krijgt lucht van de aangifte en bedreigt haar ernstig. Het slachtoffer is om die reden samen met haar gezin opgevangen in Nederland, maar door heimwee is het gezin toch weer teruggekeerd naar hun geboorteland.

Een ander slachtoffer uit de zaak uit 2008 doet onverwacht ook aangifte. In die oude zaak ziet het OM haar eerst als verdachte, omdat er destijds aanwijzingen zijn dat zij andere meisjes namens de verdachten heeft gecontroleerd. Ook dit meisje neemt de familie op haar achttiende mee naar Nederland. Haar moeder is dood, haar vader alcoholist. Maar een warm onthaal door de familie is ook haar duur komen te staan. “Zij moet eerst uit stelen, maar eindigt achter het raam in de hoofdstad. We begrijpen nu dat de meisjes elkaar controleren. Daar zorgt de familie voor. Loyaliteit en angst lijken de sleutel.”

Woedend

Op 10 februari 2015 ‘klapt’ het onderzoek met een internationale actiedag. Politie en OM werken nauw samen met België, Zwitserland en Hongarije om tegelijkertijd doorzoekingen te doen en verdachten aan te houden. Als ze Tibor aanhouden, treft de politie ook een jong Roma-meisje in zijn woning. Ook zij is vermoedelijk voor de prostitutie naar Nederland gebracht.

Inmiddels zijn de verdachten na een jaar voorlopige hechtenis op vrije voeten. Tibor mag tot zijn proces geen contact hebben met Alida. “Daar is ze woedend over. Alida snapt niet dat ze haar geliefde niet mag zien. Ze ziet zelf niet wat haar is aangedaan”, zegt de zaaksofficier. Het OM kiest ervoor om alleen de mensenhandel en niet de criminele organisatie ten laste te leggen. De verdenking van de uitbuiting door deze familie is volgens de zaaksofficier al sterk genoeg.

De officier benadrukt dat ze het onvoorstelbaar vindt dat deze schrijnende vorm van uitbuiting nog zo ongebreideld in de vergunde prostitutiesector kan voorkomen. De afgelopen vijf jaar zijn al zeven van dit soort families opgerold. “Het was, is én blijft drama. Er zijn zoveel slachtoffers. Als Nederlandse overheid moeten we doortastender optreden. Dat betekent: strengere controles op de handhaving van de regels in het prostitutiegebied. En bij misstanden direct de vergunning innemen.”

De namen in het artikel zijn gefingeerd. De inhoudelijke behandeling van de zaak vindt plaats twee weken in september en oktober 2016.

Bolidehandelaar onaantrekkelijk voor boven- en onderwereld

Een autobedrijf dat criminelen faciliteert met slimme leaseconstructies van peperdure auto's. De business van de sluwe zakenman J.L. is al lang een hoofdpijndossier voor de Belastingdienst. Door een integrale samenwerking met OM en politie Oost-Brabant, lukt het de fiscus toch om krachtig op te treden. J.L. moet maar liefst 12 miljoen euro aftikken. Bijzondere bijvangst: het is deze zaak die tot de ontmaskering van de politiemol leidt.

De casus is door de integrale stuurgroep als prioriteit bestempeld. Na een aantal overleggen zijn OM, politie en de Belastingdienst in september 2014 met elkaar gaan kijken naar de feiten die er dan liggen om te bepalen welke aanpak het meest effectief is. De drie partijen besluiten om de handen ineen te slaan. In oktober 2014 is daarom een strafrechtelijk onderzoek gestart. "We hebben te maken met een autohandel met zowel een legale als illegale component. Daar moesten we een vinger achter krijgen, zaken financieel zien te ontvlechten. Het ligt voor de hand om voor witwassen te gaan, maar wij wilden breder kijken naar andere delicten rond witwassen, zoals fraude en valsheid in geschrifte. Zo houd je de zaak klein en behapbaar", zegt de teamchef van de politie.

Beste papieren

De Belastingdienst heeft al veel voorwerk gedaan, zoals het in kaart brengen van tweehonderd verkoop- en aankoopauto's van het bedrijf. Luxe bolides, variërend van 60.000 euro tot vijf ton. Uiteindelijk hebben OM en politie daar weer een selectie van tien auto's van gemaakt die ze zorgvuldig onder de loep nemen. Ze onderzoeken de bolides op valsheden, fraude en op de gebruiker.

Het onderzoeksteam kijkt vooral naar wat de Belastingdienst nodig heeft om achter de voordeur van de verdachte te komen. "De Belastingdienst heeft in deze zaak de beste papieren om op te treden. De fiscus kan zelf een uitgebreid financieel onderzoek instellen, maar niet op eigen titel overal naar binnen stappen", legt de zaaksofficier uit. Daarom is ervoor gekozen om een strafrechtelijk onderzoek te starten naar valsheid in geschrifte. De Belastingdienst krijgt op die manier het missende haakje om de administratie in beslag te kunnen nemen.

Pracht en praal

In de voorbereiding op de actiedag, 19 maart 2014, heeft de Belastingdienst de voorlopige aanslagen al berekend. "We willen een zo groot mogelijke impact hebben tijdens de actiedag. De Belastingdienst fiscaal, de politie strafrechtelijk financieel", laat de politieteamleider weten. Het idee van de actie is dat de fiscus zoveel mogelijk pracht en praal op eigen titel in beslag kan nemen. Een werkwijze die volgens de politieteamleider redelijk uniek is. Uiteindelijk nemen politie- en belastingambtenaren tijdens de actiedag van 19 maart naast een aantal auto's, alleen de administratie in beslag. Ze vinden verder nauwelijks iets van waarde.

Enkele weken voor de actiedag ziet het onderzoeksteam een aantal verdachte zaken waardoor het vermoedt dat J.L. zijn autobedrijf doelbewust failliet zal laten gaan. De verdachte sluist vermoedelijk ook auto's en administratie weg. "Als je dan daadwerkelijk failliet gaat, pleeg je faillissementsfraude", aldus de officier. Het onderzoeksteam komt er na de actiedag inderdaad achter dat de in beslag genomen administratie niet compleet is. Het onderzoeksteam krijgt naast de valsheden rond de tien auto's dus nog een extra delict in beeld: de faillissementsfraude.

Brand

Plots gebeurt er iets vreemds tijdens het onderzoek. In het bedrijfspand breekt brand uit. Een in de fik gestoken auto verraadt dat er opzet in het spel is. De brand is zo vernietigend dat de garage, deels een showroom met auto's, flinke schade oploopt. Dat betekent dat de verzekering in actie komt om de schade te berekenen. Beide partijen doen op dat moment dus onderzoek naar de auto's. Als het OM de auto's in beslag heeft, betaalt de verzekering niet uit. "De brandschade aan het pand is groot. J.L. moet de ruimte schoonmaken en zijn spullen verkassen. Vermoedelijk is dat de eerste aanzet om de administratie te verplaatsen", zegt de officier.

Tegen alle verwachtingen in is het autobedrijf van J.L. vlak voor de actiedag in maart al failliet verklaard. Dat gebeurt op zijn eigen aanvraag. De officier komt er tot haar verbazing achter dat de faillietverklaring binnen één dag al gepiept is. "Dat het zo snel ging, wist ik niet. We dachten dat we nog voldoende tijd zouden hebben als we op 19 maart bij hem naar binnen zouden stappen, maar helaas. Nu was er ineens ook een curator in het spel ", zegt de officier. Dat betekent voor het onderzoekteam vooral aftasten en slim schakelen. Bij een aantal auto's maakt de officier zelf afspraken met de curator over schadevergoedingen of nabetalingen die nog moesten plaatsvinden. Het strafrechtelijk beslag van bepaalde auto's heeft het OM gehandhaafd totdat de curator het geld krijgt van degene die in de auto rijdt. J.L. huurt zijn auto's bij leasemaatschappijen en verhuurt die vervolgens door aan met name criminele klanten. Het onderzoeksteam heeft dan ook nauw contact met lease- en investeringsmaatschappijen die auto's kwijt zijn en zich melden bij de curator.

De verdenking tegen J. L. gaat daarom als een lopend vuurtje door de leasewereld en financieringsmaatschappijen. "Door berichten in de media en contacten tussen overheidsdiensten en private partijen zoals banken en verzekeringsmaatschappijen is J.L. onbetrouwbaar en onaantrekkelijk geworden als zakenpartner voor de bovenwereld. Zo keert de verzekeringsmaatschappij geen vergoeding uit voor de brand en willen banken geen zaken meer met hem doen. Een mooi effect", vindt de teamchef.

3,5 duizend euro

Veelzeggend voor de persoon van de verdachte is ook het feit dat hij heeft gerommeld met de elektriciteitsmeter van zijn woning. Ook weer een vorm van fraude, terwijl J.L. financieel niets te klagen heeft. De meter is tijdens de actiedag uit zijn huis gesloopt, zodat hij twee weken daarna zonder stroom zit. Hij krijgt pas weer stroom nadat hij 3,5 duizend euro heeft

afgetikt. “Het zijn juist de kleine steekjes die voor grote ergernis en last voor de crimineel zorgen”, aldus de teamleider.

Twee weken later, begin april, wordt J.L. uiteindelijk aangehouden. De teamleider van de politie vertelt dat ze een tweede doorzoeking doen op 8 april op verdenking van faillissementsfraude. “De verdachte is die week voorgeleid en krijgt 90 dagen voorarrest, Hij had al een verleden met fraude, recidivegevaar is daarom groot.” De grootste verdenking tegen de verdachte is dat hij binnen zijn autohandel vermoedelijk structureel gebruik heeft gemaakt van valse documenten. “Hij verhulde het eigendom van de auto’s, die vaak van criminelen zijn. J.L. is listig met constructies verzinnen waardoor hij belasting ontduikt en de crimineel daar ook van profiteert. De crimineel krijgt de auto immers goedkoper. Zijn criminele klantenkring wil de auto’s vaak niet op hun naam hebben staan, maar daar bedenkt de pientere J.L. op zijn beurt speciale constructies voor ”, aldus de teamleider.

Onderbuikgevoelens
De Belastingdienst heeft haar vorderingen inmiddels berekend: J.L. moet in totaal twaalf miljoen euro betalen. “Dat zouden we strafrechtelijk nooit voor elkaar krijgen. Dat is zo mooi aan integraal samenwerken. Kijken wie de beste papieren heeft en elkaar versterken”, benadrukt de teamchef. Zij pleit daarom voor een vast integraal team binnen haar eenheid, met vaste politiemensen, belastingambtenaren en een officier van justitie die het spel snapt. “Ik denk dat we veel meer kunnen op dit vlak als we het beter structureren. Met mensen die durven.”

Omdat het team tegen alle verwachtingen in tijdens de eerste doorzoeking niks vindt, spelen sterke onderbuikgevoelens op. “Er klopt iets niet op die 19 maart. Loodsen zijn leeg, auto’s weg. J.L. wist dat we kwamen. Er moet gelekt zijn over de actiedag”, beweert de teamleider. Omdat het team die indruk zo sterk heeft, verzamelt het alle signalen en brengt die onder bij een speciaal onderzoeksteam dat is gaan graven naar het lek. “Een lek doet veel met een politieteam. Men kijkt elkaar met scheve gezichten aan. We zijn informatie daarom in nog kleinere kring gaan delen, met als resultaat dat de tweede actiedag wel succesvol is geweest. Door de alertheid van mensen uit dit onderzoeksteam is ‘de politiemol’ boven water gekomen. Die ontdekking is de kers op de taart.”

Het is nog niet duidelijk wanneer de zaak inhoudelijk behandeld wordt.

Koelbloedige liquidatie: gewetenswroeging doet Kroaat verklaren

Eén schot van dichtbij. Geruisloos. De moord op een Litouwse man in Huijbergen ademt een koelbloedige liquidatie. Als het strafrechtelijk onderzoek na drie maanden nog niks oplevert, wordt het onderzoek stil gelegd. Tot een bizarre wending volgt. "Vanuit een Duitse cel begint een Kroaat plots uitgebreid over de moordzaak te verklaren. Zoiets maak je zelden mee."

Eind februari 2014. Een vrouw wacht thuis op de bank op haar man. Ze hoort hem de oprit oprijden, stilstaan, de autodeur openen en vervolgens de kofferbak. Dan is het stil. En ligt haar echtgenoot zwaar ademend op de grond. Niet veel later overlijdt hij. "Vlak na de moord ontvangen we informatie van het Team Criminele Inlichtingen (TCI) over de mogelijke opdrachtgever van de moord, een Marokkaanse man. Maar als we mei 2014 nog steeds geen stap verder zijn, stoppen we met het onderzoek", zeggen de zaaksofficieren. De stilte duurt drie weken. Dan krijgt een van de officieren een sms. "Een Kroaat met gewetenswroeging begint zomaar vanuit zijn Duitse cel te verklaren. Hij zit daar vast in verband met inbraken. Nederlandse rechercheurs snellen daarop naar Duitsland om de man te horen. Het onderzoek is dan heropend."

Een buurtbewoonster, die elke avond stipt om 20.00 uur een rondje door Huijbergen wandelt, ziet op de avond van de moord en de avond daarvoor op hetzelfde tijdstip een 'korte' en een 'lange' man bij de woning van het slachtoffer. Van de korte man is een compositietekening gemaakt. De Kroaat vertelt honderduit over zijn aanwezigheid. 'Ik lijk wel heel erg op die man', zegt hij wijzend naar de compositietekening. Hij beweert echter niets met de moord te maken te hebben. Hij heeft naar eigen zeggen in de auto gewacht totdat 'de lange' weer terug zou komen. Op dat moment wist hij niets van een moordopdracht. Een verklaring die de officieren weinig overtuigend vinden.

Waanzinnig geheugen

Naast zijn eigen rol als chauffeur en die van zijn Bosnische metgezel, 'de lange', beschrijft de Kroaat ook een Bosnische man die als 'makelaar' kan worden gezien. De makelaar woont in Zierikzee en heeft alles rond de moord geregeld. Ook verklaart hij over diens beste vriend, de 'tussenpersoon' uit Vlissingen die de makelaar verzocht heeft om alles te regelen. Maar over de grote man, de opdrachtgever van de moord, kan de Kroaat helaas niets zeggen. "Hij noemt verder het hele treintje. Hij heeft een waanzinnig geheugen en vertelt alles tot in de details. Geweldig, want zo kunnen we zijn verhaal goed verifiëren", aldus de zaaksofficieren.

De Kroaat is samen met twee Bosnische mannen vanuit Duitsland met het moordwapen naar Zierikzee gereden. Die twee medereizigers hadden het wapen op verzoek van 'de makelaar' meegenomen uit Bosnië. De Kroaat beweert echter dat hij toen niet wist dat het wapen in zijn auto lag. Twee weken later rijdt de Kroaat opnieuw naar Nederland en wordt de moord daadwerkelijk gepleegd. De auto waarmee hij en 'de lange' naar het slachtoffer rijden, vindt het onderzoeksteam terug bij de politie in Antwerpen. Uren na de moord zijn de

mannen namelijk naar België gereden om daar met elkaar een ‘debriefing’ te hebben. De Kroaat en zijn metgezel parkeren de auto dan verkeerd, waardoor de Belgische politie die weggetakeld. “De Kroaat vertelt ons dat die wagen waarschijnlijk nog steeds bij de Antwerpse politie staat. Het onderzoeksteam heeft direct de Belgische collega’s gebeld en de auto opgehaald. Forensisch was die vondst één groot feest”, laten de officieren weten.

Blikjes en bonnetjes

Rechercheurs vinden blikjes drinken en sigarettenpeuken met DNA erop, maar ook bonnetjes die het verhaal van de Kroaat bevestigen. Maar het mooiste is een handschoen in de auto, met schotresten aan de buitenkant en -naar later blijkt- DNA van ‘de lange’ aan de binnenkant. Tot dat moment wist het onderzoeksteam namelijk niet wie ‘de lange’ was en of hij wel in Nederland verbleef. “Midden juli kijkt een oplettende agent in de politiesystemen. Wat blijkt: ‘de lange’ is net aangehouden voor een inbraak in Den Haag. Zijn gegevens inclusief politiefoto staan dus in de databank. Ook blijkt de telefoon die deze Bosniër bij zich had bij de man uit Zierikzee over de tap te komen. Dit móest onze man zijn”, zegt een van de officieren. Daarop belde de officier snel haar collega-officier die het onderzoek naar de inbraak deed om te vragen of hij in die zaak DNA af kon nemen. Dat is gebeurd. Tot grote vreugde van het onderzoeksteam blijkt het inderdaad een match te zijn.

De zaak wordt nog sterker als de politie ‘s nachts heimelijk inbreekt in de auto van ‘de makelaar’ uit Zierikzee. Volgens de Kroaat heeft de ‘makelaar’ de avond van de moord zijn eigen TomTom uitgeleend zodat de schutters het adres van het slachtoffer in Huijbergen konden vinden. De rechercheurs weten het apparaat uit de auto te halen en zien inderdaad het adres van het slachtoffer. “Wat de Kroaat ons vertelt blijkt dus weer te kloppen”, zeggen de officieren opgewekt.

De officieren willen de opdrachtgever graag hebben, maar niemand wil over hem verklaren. Behalve de Kroaat, maar die weet niet wie het is. “De grote baas staat te ver weg”, aldus de zaaksofficieren. Ze herinneren zich nog goed het verlossende telefoontje van de politie, ze hebben dan toch de *missing link* gevonden. “Het observatieteam heeft al eerder een foto gemaakt waarop de Marokkaan een onbekende man knuffelt. Dat blijkt later ‘de tussenpersoon’ te zijn. De trein lijkt dan compleet.”

Softdrugshandel

Begin oktober 2014 houdt de politie tijdens een eerste actiedag de rest van de verdachten rond de moord aan: de ‘lange’, de ‘makelaar’ en de ‘tussenpersoon’. De mogelijke opdrachtgever wordt dan nog niet aangehouden. Het onderzoeksteam heeft te weinig tegen hem om hem voor het opdrachtgeven tot moord aan te houden. Wel ontdekt het team dat de vermoedelijke opdrachtgever en het moordslachtoffer ruzie over hennep hebben gehad. Met observaties en tapgesprekken houden rechercheurs de Marokkaan na de actiedag scherp in de gaten. Zo zien ze dat hij tot over zijn oren in de hennephandel zit. Het onderzoeksteam krijgt na het aanhouden van de moordverdachten daarom toestemming om verder te gaan met het onderzoek. Een nieuwe fase breekt aan: de politie rechercheert

vijf maanden door op de softdrugshandel van de mogelijke opdrachtgever. Rechercheurs krijgen dan een nieuwe groep verdachten in beeld: een Turkse rechterhand en vele anderen die de Marokkaan hebben gefaciliteerd bij de softdrugshandel. Waaronder vele vrouwen.

Op 27 februari 2015 vindt de tweede, ditmaal grootse actiedag binnen het onderzoek plaats. De politie houdt de Marokkaan die dag aan in een hotelkamer voor zowel de verdenking van het opdrachtgeven van de moord als het op grote schaal handelen in hennep. Omdat ze de aanwijzing hebben dat er verborgen ruimtes op de zoeklocaties zijn, krijgt de politie hulp van het leger om die ruimtes op te sporen. Ze vinden niets, tegen alle verwachtingen in. “We hebben wel PGP-Blackberry’s in beslag genomen waar de Marokkaan en zijn rechterhanden gebruik van hebben gemaakt. Het NFI weet de telefoon van de Marokkaanse verdachte uit te lezen. Wat blijkt: er is gelekt”, zeggen de officieren. Precies één week voor de actiedag krijgt de Marokkaan veertien van de vijftien zoeklocaties doorgestuurd via de Blackberry. Vandaar de schrale vangst. Wie achter het lek zit, wordt nog onderzocht.

Medeplegen moord
De enige vraag die bij het moordonderzoek nog leeft, is wie nou daadwerkelijk de schutter was: de Kroaat of ‘de lange’. De lange beweert zelf dat hij onschuldig is. Hij ontkent zijn aanwezigheid niet, maar hij schuift de schuld min of meer in de schoenen van de Kroaat. “We weten het niet precies. Daarom leggen we beide verdachten medeplegen moord ten laste”, lichten de officieren toe.

In maart 2015 houdt de politie de rest van softdrugsorganisatie aan, waaronder de vrouwen. De zaaksofficieren realiseren zich dat er nog maar een klein haakje nodig is om iemand te laten verklaren over de opdrachtgever. De Marokkaan heeft nu alleen voor de verdenking van softdrugs een jaar in voorlopige hechtenis gezeten. De rechter vond de verdenking van het opdrachtgeven tot moord niet voldoende. Inmiddels is hij geschorst tot de inhoudelijke behandeling van zijn zaak. Het OM ziet de Marokkaan als leider van een criminele drugsorganisatie. De ontneming is inmiddels berekend op vijf miljoen euro. “Niet mis”, aldus de zaaksofficieren.

De moordzaak is juli 2016 inhoudelijk behandeld. De rechtbank heeft ‘de lange’ als schutter veroordeeld tot 18 jaar celstraf voor moord. Zijn handlangers ‘de makelaar’ en ‘de tussenpersoon’ zijn eveneens veroordeeld tot 18 jaar celstraf voor het medeplegen van moord. De Kroaat is als medeplichtige veroordeeld tot een celstraf van 9 jaar.
De officieren *van justitie eisten drie keer 18 jaar en een keer 19 jaar. Alle verdachten zijn in hoger beroep gegaan. Het OM gaat in beroep in de zaak tegen de Kroaat.*

De softdrugsfeiten en de Marokkaanse verdachte komen tijdens de inhoudelijke behandeling in oktober aan bod.

Zaak Fiorino: 120.000 euro cash verstopt in een opgerolde tent

Drie verdachten die op grote schaal hennep inkopen, hennepkwekerijen vanuit een growshop faciliteren en de enorme verdiensten op sluwe wijze wegsluizen naar Turkije. Het OM Oost-Nederland vermoedt dat het illegaal verkregen vermogen van het drietal maar liefst 25 miljoen euro bedraagt. "Tijdens de doorzoekingen op de eerste actiedag vinden we twee miljoen cash. Verstopt in verborgen ruimtes en achter plinten."

Het onderzoek is gestart op basis van meldingen van de Criminele Inlichtingen Eenheid (CIE). Vanuit een growshop zou op grote schaal hennep worden verhandeld. In 2012 is daarom een strafrechtelijk onderzoek gestart naar drie verdachten, de eigenaren van de growshop. Het onderzoek, dat dan net van start is gegaan, wordt tijdelijk stilgelegd in verband met een aantal ernstige levensdelict-onderzoeken. In 2013 pakt een nieuwe officier van justitie de zaak weer op. "Het onderzoek heeft vrij lang geduurd. Een belangrijke oorzaak hiervoor is dat we steeds meer zicht hebben gekregen op het wegsluizen van illegaal vermogen naar Turkije. We hebben de Turkse autoriteiten daarom de nodige rechtshulpverzoeken moeten sturen. Daar zit veel tijd in", zegt de zaaksofficier.

Smaak en geur
In 2014 krijgt de huidige zaaksofficier het strafrechtelijk onderzoek Fiorino als derde op zijn bordje. Hij probeert dan vooral de 'smaak en geur' van het onderzoek eigen te maken. Op het moment dat hij bij de zaak betrokken raakt, is het onderzoek immers al vrij ver gevorderd. "De rechtshulpverzoeken die de vorige zaaksofficier al naar Turkije heeft gestuurd, leveren nog weinig op. In maart 2014 ben ik daarom naar Ankara geweest om afspraken te maken over mogelijke doorzoekingen van woningen en inbeslagnames in Turkije. Op die manier probeerde ik de zaak warm te houden."

Het OM in Oost-Nederland verdenkt de drie hoofdverdachten van het feit dat ze hennepkwekerijen faciliteren vanuit hun growshop in de buurt van Arnhem. Vanuit die centrale locatie regelt het drietal alles. In tegenstelling tot nu waren growshops destijds nog legaal. De verkoop van groeimiddelen en grond is dan nog gewoon toegestaan, de verkoop van hennep en stekken echter niet. "Uit afgeluisterde gesprekken blijkt dat deze drie verdachten dat wel op grote schaal hebben gedaan", laat de zaaksofficier weten. Op basis van die gesprekken weet de politie maar liefst 24 hennepkwekerijen op te rollen die stuk voor stuk te linken zijn aan de growshop. "Per week zou tussen de zestig en honderd kilo hennep zijn verkocht. Vrij grote hoeveelheden", aldus de officier.

Onroerend goed
Om het witwassen van crimineel vermogen te kunnen bewijzen, heeft het onderzoeksteam de Turkse collega's hard nodig. Het gaat in deze zaak voor een belangrijk deel om de buit, benadrukt de officier. De verdachten sluizen hun illegale verdiensten weg via familieleden naar Turkije. Daar wordt het grotendeels geïnvesteerd in onroerend goed. "Een familielid van een van de verdachten bemiddelt in de aankoop van onroerend goed, ook heeft hij

vermoedelijk grote sommen geld overgemaakt naar Turks Cyprus", aldus de officier. Iets waar het onderzoeksteam volgens hem lastig vat op krijgt.

In samenwerking met de Turkse autoriteiten worden in Turkije en Nederland in het najaar op meer dan twintig adressen doorzoekingen gedaan. "Op de actiedag vinden we veel contant geld. Bij elkaar zo'n twee miljoen euro. Verder worden op die dag ook auto's in beslag genomen, waaronder busjes met verborgen wanden waarin de verdachten de drugs zeer waarschijnlijk hebben vervoerd. In één bus ligt zelfs nog 60 kilo hennep", weet de officier. In de growshop vinden de speurders nog een kleine twintig kilo hennep, ook heeft het OM beslag gelegd op verschillende panden. Tijdens de doorzoekingen krijgt de politie hulp van een speciaal team van het leger dat gespecialiseerd is in het ontdekken van verborgen ruimtes in onder andere woningen.

Zowel in Nederland als in het buitenland wordt veel onroerend goed in beslag genomen. Na de doorzoekingen gaat de politie door met het onderzoek en het afluisteren van de verdachten. De officier legt uit dat ze hopen dat de verdachten door de schrik van de invallen uit de school zouden klappen over hun criminele handel en wandel. Helaas is dat niet het geval. In afwachting van het resultaat van de afgeluisterde gesprekken en omdat veel in beslag genomen materiaal eerst onderzocht moet worden, houdt de politie de drie hoofdverdachten niet tijdens de actiedag, maar pas begin 2015 aan.

Vermoorde onschuld

In de zomer van 2015 en begin 2016 heeft de politie opnieuw doorzoekingen verricht, onder andere bij een familielid van een van de hoofdverdachten. Omdat een van de verdachten mogelijk geld in een tuin of zelfs in een duivenhok verstopt zou hebben, is er weer voor gekozen om de speciale zoekploeg van het leger in te zetten. Er wordt dan nog ruim drie ton gevonden. "Zo ligt er 120.000 euro in een opgerolde kampeertent. Zoiets pak je echt niet per ongeluk in", zegt de officier.

Het familielid speelt de vermoorde onschuld en zegt niet te weten van wie het geld is. De zoekploeg stuit ook op een kluis in de woning. De bewoner weet daar naar eigen zeggen ook niets van. Omdat niemand de code weet, besluit de officier om de kluis in zijn geheel mee te nemen. "Ter plekke boren we alvast een gat in de kluis om te kijken of het wel zin heeft om die mee te nemen. Het oog van de rechercheurs valt direct op de bundels geld. Na uren boren en zagen, lukt het om de kluis te openen. Ook daar vinden we ruim twee ton cash", zegt de officier. De totale vondst aan contanten van de verschillende doorzoekingen komt neer op zo'n 2,5 miljoen euro.

25 miljoen euro

De zaaksofficier legt het drietal zowel de georganiseerde hennepteelt als het witwassen van crimineel verkregen vermogen ten laste. Na drie maanden voorlopige hechtenis wachten de drie hoofdverdachten hun proces verder in vrijheid af. Naast een waarschijnlijk jarenlange celstraf kunnen de verdachten volgens de zaaksofficier rekenen op een forse ontneming:

naar verwachting 25 miljoen euro. Naast dit drietal, telt de zaak Fiorino nog ruim dertig andere verdachten. Onder hen bevinden zich veel ‘facilitators’, die het drietal ondersteunden bij hun criminele *business*. Bijvoorbeeld de elektriciens die de stroom voor de hennepplantages hebben aangelegd. De officier zal zich de komende tijd richten op passende afdoeningen voor die verschillende verdachten.

De regiezitting vindt in oktober 2016 plaats. Wanneer de zaak inhoudelijk behandeld wordt, is nog niet duidelijk.

“Vogels met prijskaartje van 4000 tot 20.000 euro zijn geen zeldzaamheid”

Neushoornvogels, toekans en toerako’s. Voor velen prachtige, bontgekleurde vogelsoorten, voor anderen keiharde handelswaar. In tegenstelling tot de echte vogelliefhebber, zien illegale handelaren vooral veel geld in de beestjes en omzeilen de regelgeving gewiekst. Vogelhandelaren vangen vogels in het wild en smokkelen de dieren Europa in of maken deals met dierentuinen. Met alle risico’s van dien. “Soorten worden bedreigd en vogels kunnen allerlei ziektes meebrengen”, aldus de zaaksofficieren van het Functioneel Parket.

Op 17 januari 2011 treft de douane bij de grens van Hongarije een auto vol met vogels aan. Beschermde vogels, de papieren zijn niet in orde. “Zo is de zaak begonnen. De melding is doorgegeven aan de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA). In het voorjaar van 2011 hebben wij een strafrechtelijk onderzoek gestart”, aldus een van de zaaksofficieren. De zaak wordt al snel groter en groter. Het onderzoeksteam ontdekt een aantal smokkelroutes die de verdachten gebruiken om waardevolle vogels het land binnen te krijgen en te verhandelen. Vogels met een prijskaartje variërend van 4000 euro tot 20.000 euro per stuk zijn geen zeldzaamheid in die business. En dan te bedenken dat de dieren in Tanzania in het wild worden gevangen voor amper een kwartje.

Vogelziektes

In dit type onderzoek spelen een aantal grote belangen. Allereerst is de bescherming van soorten een groot goed. Het internationale CITES-verdrag is opgericht om wereldwijd de illegale dierenhandel tegen te gaan en zo plant- en diersoorten te beschermen. Ook spelen zogeheten veterinaire belangen - volksgezondheid en handelsbelangen- een belangrijke rol. Sinds 2007 mag geen enkele vogel van buiten Europa meer binnenkomen. Die regel is bedacht om verspreiding van ernstige vogelziektes zoals de vogelgriep tegen te gaan. Daarnaast kent dit soort illegale handel veel ondermijnende aspecten. Om in uitheemse dieren te kunnen handelen, vervalsen de handelaren allerlei documenten, zoals voor de export. Daarbij maken de verdachten zich vaak schuldig aan witwassen en deelname aan een criminele organisatie: de lucratieve dierenhandel is wereldwijd georganiseerd. Dan is er nog het belang van dierenwelzijn, iets waar het Functioneel Parket zich ook voor inzet. Veel dieren overleven de smokkelroutes niet, de beestjes zitten niet zelden geplet tussen de handbagage.

De officieren laten weten dat vooral het CITES-verdrag en de veterinaire regelgeving zeer complex zijn. Zelfs voor ervaren milieuofficieren is de materie nauwelijks leesbaar. “Juist daardoor zijn de wetten lastig te handhaven. De handelaren die toch gewoon in vogels willen handelen, bedenken allerlei listige smokkelroutes. In deze zaak hebben we een drietal bloot gelegd. Dat heeft internationaal overigens veel teweeg gebracht. Vooral de risico’s van illegale vogelhandel op de volksgezondheid hebben de gemoederen hoog doen oplopen.”

Vijf-vogelregeling

Een sprekend voorbeeld van zo'n smokkelroute is de 'vijf-vogelregeling'. Om de risico's voor de volksgezondheid zo goed klein mogelijk te houden, mogen vogels Europa dus niet in. Er zijn echter een tweetal uitzonderingen. "Dierentuinen mogen onderling dieren uitwisselen. En mensen die ooit geëmigreerd zijn naar het buitenland en toch terugkeren naar Nederland mogen hun huisdieren weer mee terug nemen. Waaronder maximaal vijf vogels", leggen de officieren uit. De hoofdverdachte uit dit onderzoek neemt bestellingen op van exclusieve vogels die mensen willen hebben. Vaak kenners en verzamelaars. Het is wel legaal om in gekweekte vogels te handelen, mits alles goed geadministreerd wordt. Maar de realiteit is dat de vogelhandel bol staat van de fraudeurs. "De hoofdverdachte misbruikt de 'vijf-vogelregeling'. Hij stuurt stagiaires naar Tanzania en Dubai om daar ieder vijf vogels op te laten halen die ze zogenaamd voor de eigenaren mee terugnemen naar Nederland. Zo komen de meest exotische soorten Europa in voor de commerciële handel. De verdachten zijn steeds op zoek naar de mazen van de wet, het is de complexe wetgeving die die ruimte biedt", aldus de officieren.

Het onderzoeksteam heeft anderhalf jaar de telefoongesprekken afgeluisterd van de hoofdverdachte. De handelaren blijken de dieren via het vliegveld van Frankfurt het land in te krijgen. Dat is een bewuste keuze: Schiphol controleert in tegenstelling tot Frankfurt streng op CITES-en veterinaire regelgeving, weten de officieren. "Nadat wij daar melding van hebben gemaakt, zijn de autoriteiten in Frankfurt wakker geschrokken. Vooral het risico op vogelziektes heeft hen op scherp gezet. Sindsdien is er veel veranderd op het vliegveld. We hebben de verdachten zelfs over de telefoontap horen zeggen dat de luchthaven niet meer aantrekkelijk is"

Een andere smokkelroute die het onderzoeksteam ziet is een vrij ouderwetse: duizenden kleine vogels uit het wild worden massaal met de auto over de bergen geïmporteerd via de route Turkije en Bulgarije. "Die hoofverdachte koopt de diertjes in voor een paar kwartjes en verkoopt ze voor een paar euro tot maximaal een paar honderd euro", zegt de zaaksofficier. Bij de doorzoeking van de loods van de hoofdverdachte treft de politie ook veel vogels aan, daarbij heeft het onderzoeksteam een tapgesprek in handen waaruit blijkt dat de beestjes uit het wild komen. De rechtbank heeft dat feit slechts van een aantal vogels bewezen verklaard, maar de officier is ervan overtuigd dat overige vogels qua soorten en aantallen wel uit het wild móeten komen en is in hoger beroep gegaan.

Dierentuinen
Een derde, zeer sluwe methode om de kostbare dieren het land in te smokkelen is de 'dierentuinroute'. Op papier gaan de vogels van buiten Europa naar een dierentuin in Europa. Tijdens het onderzoek blijkt echter dat een dierentuin in Bulgarije onder één hoedje speelt met handelaren. Op papier zijn de dieren naar de dierentuin gegaan, maar feitelijk zijn ze vrijwel meteen commercieel verhandeld.

De hoofdverdachte zit al lang in de vogelhandel, die de laatste jaren veel strengere regels heeft gekregen. De vraag naar uitheemse vogels is niet weg, maar de aanbodzijde wordt wel

hard aangepakt. Juist daardoor stijgen de prijzen en wordt de handel nog aantrekkelijker. Zo hebben twee verdachten uit het onderzoek geïnvesteerd in een farm in Dubai. Veel van de vogelhandel is via die farm gegaan. In Dubai doen ze op de luchthaven niet moeilijk over dierenhandel. “Extreem vermogende mensen bijvoorbeeld willen graag een exclusieve vogel in de tuin. Die wordt dan in het wild gevangen en voor 20.000 euro per stuk verkocht”, aldus de officier. Hij raadt aan om naast de aanbodzijde, juist kritisch naar de vraagzijde te kijken. “In het Oosten bijvoorbeeld sterven nog steeds veel dieren voor de productie van traditionele medicijnen. Het is belangrijk om daar het bewustzijn aan te wakkeren dat traditionele Chinese medicijnen op basis van elders gedode dieren niet meer zou moeten kunnen. Alternatieven voorhouden en goede voorlichting kunnen denk ik het verschil maken.”

Otters

In november 2012 heeft de actiedag in het onderzoek plaatsgevonden. Rechercheurs stuiten tijdens de doorzoeking van een grote loods op allerlei dieren, opgeborgen in benauwde kooien. Otters, eenden, schildpadden en talloze vogels. De politie neemt die dag veel vogels van de Nederlandse hoofdverdachte in beslag. “Ook hebben we veel administratie meegenomen. Daar hebben we nog twee jaar op door gerechercheerd. Tot de eerste zittingsdag van de zaak in november 2014”, zeggen de zaaksofficieren. Het witwassen is volgens hen lastig te bewijzen. In deze handel wordt veel cash betaald, daarnaast hebben de verdachten buitenlandse farms in Tanzania en Dubai. Het is daarom ingewikkeld om de legale en illegale geldstromen te ontvlechten. In die buitenlanden zijn helaas geen doorzoekingen geweest, de autoriteiten hebben daar niet aan willen meewerken.

In mei 2015 is de zaak inhoudelijk behandeld. De officieren hebben tegen de hoofdverdachte een gevangenisstraf van 24 maanden geëist voor de deelname aan een criminele organisatie, valsheid in geschrift en strafbare feiten die vallen onder de CITES-wetgeving en de handel in levende dieren en dierenwelzijn. De rechtbank legt in haar vonnis vijftien maanden celstraf op, waarvan vijf voorwaardelijk. De medeverdachten krijgen werkstraffen. De officieren hebben ook om een voorwaardelijk beroepsverbod voor de hoofdverdachte gevraagd. Tot hun grote tevredenheid is dat ook opgelegd door de rechtbank. “Voor dit type zaken, die complex en nog in ontwikkeling zijn, is dit een mooi eerste vonnis.”

De zaak wordt november 2016 behandeld bij het Hof in Arnhem.